

ციხეხანი

№ 78 / 30 მაისი - 5 ივნისი / 2011

ფასი 2 ლარი

ISSN 1987-7528

საქართველო ბათუმში

26.05.2011

დამოუხიდაბლობის 20 წელი

ღაუჯარობლად ღაბალ ფასალ!

ყვალაფარი ართალ თქვანი ჯოგფორბისთვი

- ♥ ჯანმრთელობა
- ♥ ჰიგიენა
- ♥ სილამაზე

ყვალაზე დიდი ფარმაცევტული სუპარმარქები!

სითი ფარმა

CITY PHARMA

მის.: ჯოსტავას ქ.75

(მორჩინალის ტერიტორია)

Facebook: city pharma – სითი ფარმა

ფოტო: თემო ბარბაქაძე

ნომერში:

- 02 „ლიბერალის“ ვებგვერდიდან
- 04 მოკლედ

- 06 **ორი აზრი**
ვის ეკისრება პასუხისმგებლობა მსხვერპლზე, რომელიც აქციის დარბევას მოჰყვა?
დავით ზურაბიშვილი VS გიგა ზედანია

- მთავარი თემა**
- 08 26.05.2011
- 18 რა ელით აქციის ორგანიზატორებს?
- 21 დაკარგულებს ისევ ეძებენ
- 25 ძალადობა ჟურნალისტებზე
დამოუკიდებლობის დღე
- 26 ალღუმი 2011
ინტერვიუ
- 28 რადიკალიზმი საქართველოში წარსულს ჩაბარდა
ირაკლი ალასანია
თვალსაზრისი
- 30 აქციის დაშლა – სამართლებრივი შეფასება თამარ ჩუგოშვილი

- 32 ბურჯანაძე – ხელსაყრელი გარემოება მარკ მალენი

- 34 გაკვეთილი საქართველოს ხელისუფლებისთვის, ოპოზიციისთვის და ამერიკისთვის
გიორგი ცხადაია
- 36 განზრახ დამახინჯებული რეალობა
ნინო დანელია
- 38 მუდმივი მსხვერპლშენიერვა და „მეხსიერების ადგილები“
დავით პუხრიკიძე

გარეკანზე:
26.05.2011
ფოტო: სტრინგერი / REUTERS

ჟურნალი „ლიბერალი“ გამოიცემა ფონდ „ღია საზოგადოება – საქართველოს“ მხარდაჭერით.

ავტორის / ავტორების მიერ საინფორმაციო მასალაში გამოთქმული მოსაზრება არ გამოხატავს ფონდის „ღია საზოგადოება-საქართველოს“ პოზიციას. შესაბამისად, ფონდი არ არის პასუხისმგებელი მასალის შინაარსზე.

The views, opinions and statements expressed by the authors and those providing comments are theirs only and do not necessarily reflect the position of Open Society Georgia Foundation. Therefore, the Open Society Georgia Foundation is not responsible for the content of the information material.

ჩამოხიდეხელობის 20 წლისთავი

გიორგი კიკონიშვილის ბლოგი

არ ვიცი, რა ან ვინ ააშენებს ქვეყანას, რომლის საზოგადოებას ჯერ ვერ მიუღწევია განვითარების იმ ეტაპამდე, რომ დამნაშავე გარეთ კი არა, პირველ რიგში შიგნით, საკუთარ თავში ეძებოს. კონსპირაციები ხომ ასე ძალიან გვიყვარს. ოპოზიციას რომ ჰკითხოთ, ამერიკა ანადგურებს საქართველოს. ხელისუფლებას რომ ჰკითხოთ – რუსეთი. არადა რა მნიშვნელობა აქვს ვის როგორ აქვს ჩაფიქრებული ქვეყნის ბედი გარეთ, მაშინ როცა ნებისმიერ შემთხვევაში შემსრულებელი შიგნიდან თხრის მინას? რა მნიშვნელობა აქვს, ვისთვის როგორია მიშა, ნინო, პოლიცია, პოზიცია, ოპოზიცია, „რიგითი“ მოქალაქეები თუ სპეცრაზმელები? ფაქტია, რომ ავად თუ კარგად ყველანი იმ ქვეყნის მოქალაქეები არიან, რომლებიც უკვე მეოცე წელია თავად ატრიალებენ მოჯადოებულ ბორბალს და მარცხის მიზეზებს კი გარეთ დაეძებენ საკუთარი უუნარობის გადასაფარად.

რა მნიშვნელობა, აქვს ვინ აფინანსებს ნინოს ან მიშას, როცა ორივე იმ ქვეყნის, იმ საზოგადოების შვილია, რომელმაც ჯაბა იოსელიანი ისე დაასვენა პანთეონში, რომ წარბიც კი არ შეტოკებია? რა მნიშვნელობა აქვს, რა „კატეგორიის“ ხალხი იდგა დღეს საპროტესტო აქციაზე, როცა ისინიც იმ საზოგადოების წევრები არიან,

როგორც იქნა, დავრწმუნდი, რომ ერთი ქართველი დეკანოზი, რომელიც ამტკიცებდა დინოზავრები არ გადაშენებულან და ჩვენს გვერდით ცხოვრობენო, მართალი იყო.

როგორც იქნა, მივხვდი, რატომ დაეთანხმა ჩემი ერთი მეგობარი ამ დეკანოზს და აქედან დასკვნაც გამოიტანა, რომ ქვეყანაში კი არა, იურიული პერიოდის პარკში ვცხოვრობთო.

როგორც იქნა, მივხვდი, რატომ უწოდებს მეორე მეგობარი ჩვენს საზოგადოებას არა სოციოლოგების, არამედ ანთროპოლოგების კვლევის საგანს.

უფრო გულწრფელი რომ ვიყო, პირდაპირ ვიტყვი, რომ სამივე თეზისის სისწორეში დიდი ხანია ეჭვი აღარ მე-

პარება. თუ ჯერ კიდევ ვერ მიხვდით, რამ დამარწმუნა ამაში, მაშინ ამ ლინკზე შემოიხედეთ. (<http://liberali.ge/spets-danishnulebis-razmma-parla>)

ყველაზე შეუმდგარი ქართველი პოლიტიკანების დაანონსებული „რევოლუცია“ ხელისუფლებამ სისხლში ჩაახშო და დამოუკიდებლობის მოპოვების ზუსტად 20 წლისთავზე ვებერთელა მოჯადოებული ბორბალი თავიდან დატრიალდა. ისევ აქცია-დარბევა-აქცია-დარბევა-აქცია-დარბევა. არადა თავად ან-დარბეულებმა დღეს კინალამ წიხლის ქვეშ გაიგდეს ერთი ადამიანი, ვინც ღიად განაცხადა, ქვეყანას აქციები და რევოლუციები კი არა, სწავლა-განათლება და ერთმანეთის სიყვარული ააშენებსო.

რედაქტორები: მთავარი რედაქტორი შორენა შვერდაშვილი / აღმასრულებელი რედაქტორი სოფო ქვაჯა / კაცასია და კონფლიქტები სოფო ბუკია / საზოგადოება თამარ ბაბუაძე / ახალი ამბები ნანა საჯავია / ვებგვერდის რედაქტორი ნინო ჯაფარიანი
 შპს რედაქციაში: მია ნიკოლაური, მარიკა ქოჩიაშვილი, ეკა ჭითანავა, რუსუდან ფანოზიშვილი, თამარ ფარადაშვილი, ნინო ჩიმაკაძე, ნინო რობაქიძე, ნათია გულიაშვილი
 კონსტრუქციები: მარკ მალენი, გიორგი ცხადაია, მანანა ვარდიანი, ნინია კაკაბაძე, დავით ბუხრიკიძე, გიო ახვლედიანი, კახა თოლორდვა, ლექსო ჩქარულელი, დიანა ჩაჩუა, ნათია ახალაშვილი, ნინო ბექაშვილი, დანიელ ნინი, ნიკო ნერგაძე
 რედაქციაში: ფოტო-რედაქტორი ლევან ხერხეულიძე / გრაფიკული დიზაინი თორნიკე ლორთქიფანიძე / რედაქტორ-სტილისტი პაატა შამუგია / კორექტორი თამარ ლონღაძე
 გამომცემლობა: პროექტის მენეჯერი ქეთი ბაბუნაშვილი / პროექტის მენეჯერის ასისტენტი ლელა შუბითიძე / კლიენტთა მომსახურების მენეჯერი ნათია რუსაძე / დისტრიბუტორი ზვიად შენგელია
 გამომცემლობა: შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0162, ფალიაშვილის ქ. 108. ტელ.: (995 32) 232235, 233731, 912326. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge
 სსპს გამომცემლობა: „ცხელი შოკოლადი“, „ცხელი შოკოლადი – ლიტერატურა“, „ბიზნესი: ადამიანები, მეოთხედი, სტრატეგიები“. „ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.
 ფურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.
 ბეჭდვა: სტამბა „სეზანი“. მისამართი: თბილისი, ნერეთლის გამზ. 140. ტელ.: (995 32) 35 70 02.
 გამოცემის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.
www.liberali.ge

რომელსაც ჯერ სტალინი ვერ მოუნანიებია? რა მნიშვნელობა აქვს, საზიზღარი მასმედიის წარმომადგენლების განათლების დონეს, როცა მოსახლეობის დიდ ნაწილს მე-5 კლასის გეოგრაფიის წიგნიდანაც კი არ ახსოვს რა ინვესტ მინისძვრას?

ოდნავადაც კი ვერ ვთვლი აღიარების ღირსად ხელისუფლებას და მის მომხრეებს, რომელსაც კანონმორჩილება მხოლოდ დარბეული აქციების „გაპრავებისას“ ახსენდება. არ ვაღიარებ არც იმ პოლიტიკანებს, 2007 წელს სპეცრაზმს მაღლობას რომ უხდიდნენ ხალხის დარბევითის და დღეს [შსს-ს მიერ ჯერ დაუდასტურებელი ინფორმაციით] მისი ესკორტი თავად კლავს პოლიციელს ხალხის დარბევისას. არ მჯერა არცერთი პოლიტიკოსის, რომელიც „ხალხის ნებით“ საუბრობს, რადგან ეს ხალხი მათთვის საშუალებაა და არა მიზანი. აბსურდია ის „დემოკრატია“, რომელიც სავაჭრო მარკად იქცა და მისი მყიდველები

ხელისუფლებაში მოსვლისთანავე უახლოეს ნაგვის ყუთში მოისვრიან ნახშირის ცხვირსახოცივით. აბსურდია ის თავისუფალი მასმედია, ერთი მხარე რომ „სავარაუდოდ მოკლულ“ აქციის მონაწილეს გლოვობს მხოლოდ, მეორე – მოკლულ პოლიციელს. აბსურდია ადამიანი, რომელიც ლიდერებში, მესიებში, პატრიარქებსა და პრეზიდენტებში ეძებს ერთადერთ ხსნას, ხელის და ტვინის განძრევა კი არ უნდა, რომ თვითონ შეიქმნას მომავალი. აბსურდია საზოგადოება, რომელიც ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ აბსურდებს შობს და მაინც სხვაგან, გარეთ ცდილობს ქვეყნის დამლუპველი სატანის ძიებას. საერთოდაც, აბსურდია ის ქვეყანა, რომელიც დამოუკიდებლობის 20 წლის თავის ღამეს ისეთივე მეთოდებით „აღნიშნავს“, როგორც 20 წლის წინ, ჯერ კიდევ ამ დამოუკიდებლობის მოპოვებამდე.

ჰოდა, არ მნამს არც ასეთი ქვეყნის, არც ასეთი საზოგადოების და არც

ასეთი დამოუკიდებლობის. ეს დამოუკიდებლობა კი არა, ჩამოკიდებულება – საკუთარ უუნარობაზე. აბა, ჩამოკიდებულების 20 წლის თავი რა მოსალოცი ამბავია?

ხო მართლა, კინალამ დამავინწყდა, ნანყვეტი დღევანდელი ალღუმის ოფიციალური პროგრამიდან:

„პირველად ალღუმების ისტორიაში, ნაციონალური ბაღეტი „სუხიშვილების“ შესრულებით ცეკვა „ხორუმი“ დაასრულეს. „ხორუმს“ სუხიშვილები საქართველოს შეიარაღებული ძალების საველე – სამხედრო ფორმებში შეასრულებენ. ცეკვის დასასრულს ვერტმფრენიდან ჩამოყრიან კანფეტებს და ტრიბუნების მიმდებარე ტერიტორიიდან ჰაერში ბუშტებს გაუშვებენ“.

ვისაც მართლა გგონიათ, რომ ხვალ საქართველოს დამოუკიდებლობის 20 წლის თავს აღნიშნავთ, ეს ფოტო თქვენ, ისე, უბრალოდ, საზეიმო განწყობისთვის, ნუხანდელი „აღლუმიდან“.

Radio Commerciant

marketing@commerciant.ge
+995 32 505 955

ბიზნესის პერსონალური რადიო

Commerciant.ge

ფოტო ილან პასკანოვი

საერთაშორისო ბამოსმაუხება

საქართველოში 26 მაისის ძალადობრივ დაშლას რამდენიმე ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაცია გამოეხმაურა. ორგანიზაცია Human Rights Watch-ის განცხადებით, „მიუხედავად იმისა, სანქცირებული იყო თუ არა თბილისში გამართული დემონსტრაცია, ვერაფერი გაამართლებს მშვიდობიანი მომიტინგეების მასობრივ ცემას. პოლიცია პასუხისმგებელია მშვიდობიანი მომიტინგეების ცემაზე. მთავრობამ დაუყოვნებლივ უნდა დაიწყოს დეტალური და დამოუკიდებელი გამოძიება გადამეტებული და დისპროპორციული ძალის გამოყენების გამო. საქართველო არის ევროპის ადამიანის უფლებათა კონვენციის შეერთებული მხარე, რაც მის მთავრობას აკისრებს მოვალეობას, პატივი სცეს სიტყვის და შეკრების თავისუფლებას“.

ორგანიზაცია Amnesty International საქართველოს მთავრობას მოუწოდებს, სასწრაფოდ გამოიძიოს სამართალდამცავების მიერ უფლებამოსილების გადამეტების ფაქტები: „ხელისუფლებამ უნდა გამოიძიოს ბრალდებები, რომლებიც პოლიციის

მიერ ანტისახელისუფლებო საპროტესტო აქციებზე ძალის გადამეტებით გამოყენებას ეხება, რის შედეგადაც ორი ადამიანი გარდაიცვალა. მიუხედავად იმისა, რომ აქციის ზოგიერთი მონაწილე ფარებით და დროშის ტარებით იყო შეიარაღებული, სავარაუდოდ, მოსალოდნელი დარბევისას წინააღმდეგობის განევის მიზნით, პოლიციას არ ჰქონდა მათი ცემის უფლება. უნდა ჩატარდეს გამოძიება, რომელიც ამ ინციდენტებს და ინდივიდუალური ოფიცრებისთვის მიცემულ ინსტრუქციებს გამოიკვლევს“.

საგანგებო განცხადებას აქვეყნებს ევროსაბჭოს საპარლამენტო ასამბლეაც. „ჩვენ შემოფოთებულები ვართ პოლიციის მიერ ძალის გადაჭარბებულად და არათანაბარზომიერად გამოყენების გამო. ხელისუფლებამ სრულად, სარწმუნოდ და გამჭვირვალედ უნდა გამოიძიოს მომხდარი და საზოგადოებას დროულად მიაწოდოს შედეგები. ამავდროულად, ყველა მხარეს სიმშვიდისკენ და დაძაბული სიტუაციის კიდევ უფრო ესკალაციისგან თავის შეკავებისკენ მოვუწოდებთ,“ – ნათქვამია განცხადებაში.

ავღანეთში ქაჩოვანი სეჩანსი ნალშე აფეთქა

27 მაისს სერჯანტი ლავროსი ივანიაძე ნალშე მაშინ აფეთქდა, როდესაც ჰელმანდის პროვინციაში პატრულირებდა. ის ავღანეთში ISAF-ის სამშვიდობო მისიაში 33-ე ბატალიონის შემადგენლობაში მსახურობდა. 2007-2008 წლებში ივანიაძე ერაყშიც იმყოფებოდა. 2009 წლიდან დღემდე ავღანეთში სულ 8 ქართველი ჯარისკაცი დაიღუპა. ქართველი სამხედროების რაოდენობა 2010 წლის აპრილიდან ავღანეთში დაახლოებით 950-ია. მათ უახლოეს პერიოდში საარტილერიო ინსტრუქტორთა ჯგუფიც დაემატება.

ოპოზიციის სახეჯაღოს სხეობა დასოვა

„რესპუბლიკელმა“ თინა ხიდაშელმა თბილისის საკრებულოში 26 მაისს მომიტინგეთა დაშლასთან დაკავშირებული საკითხების გამოსაძიებლად დროებითი კომისიის შექმნის საკითხი დააყენა. თუმცა, კენჭისყრის შედეგად, ეს თემა ვერ გავიდა. ოპოზიციური პარტიების ნევრებმა პროტესტის ნიშნად სხეობა დატოვეს. თინა ხიდაშელის განცხადებით, იმას, რაც რუსთაველის გამზირზე მოხდა, კვალიფიციური გამოძიება სჭირდება. უმრავლესობაში კი აღნიშნეს, რომ დამატებითი კომისიების შექმნა საჭირო არ არის, რადგან საკრებულოში ადამიანის უფლებათა კომიტეტი მუშაობს.

"მჩისხანების დღე" ახ შედგა

ირაკლი ოქრუ-
ამვილმა პირობა,
რომ 25 მაისს
ქართველი ხალხის
გვერდით, ავლა-
ბრის მოედანზე
დადგებოდა, არ

შეასრულა. დანაპირების შესრულებაზე
უარი თქვეს „ქართულ პარტიაშიც“. მათ
„მჩისხანების დღე“ გააუქმეს, რომელიც 25
მაისს უნდა ჩატარებულიყო და სააკაშვილის
ხელისუფლების დასრულებას ისახავდა მიზ-

ნად. მიზეზად პარტიაში ნინო ბურჯანაძეს-
თან ერთობლივი აქციის ჩატარების შესახებ
შეუთანხმებლობა დაასახელეს. „ქართული
პარტიის“ საპასუხოდ ბურჯანაძემ აქცია
25 მაისს არა ავლაბრის მოედანზე, არამედ
თავისუფლების მოედანზე დანიშნა.
„ქართულ პარტიაში“ განაცხადეს, რომ ორი
სხვადასხვა მიტინგით საზოგადოების დაბნე-
ვა არ სურდათ და საკუთარი საპროტესტო
აქცია გააუქმეს. თუმცა პარტიის ორი ლი-
დერი – ლევან გაჩეჩილაძე და კოკა გუნცაძე
დამოუკიდებლად შეუერთდნენ აქციას.

"ოპოზიციური ხვიანი" ჰანჯისმბელობას ხელისუფლებას აჩივებს

საარჩევნო კანონმდებლობაზე მომუშავე
ოპოზიციურმა ჯგუფმა ხელისუფლება
მომიტინგეთა წინააღმდეგ გადაჭარბებული
ძალის გამოყენებაში დაადანაშაულა.
„აქციის დარბევა მიზნად ისახავდა არა დე-
მონსტრაციის კანონიერად დაშლას, არამედ
აქციის რაც შეიძლება მეტი მონაწილის
დაკავებას, ფიზიკურ ანგარიშსწორებას და
სამაგალითო დასჯას“, – წერია განცხადე-
ბაში.

რვა პარტიის წევრებმა განაცხადეს, რომ
ხელისუფლების შეცვლის რევოლუციურ
გზას მომავალი არ აქვს და მას გაუმარ-
თლებელი რისკები ახლავს თან. მათი
განცხადებით, საქართველოს მომავლის
დაცვა დღევანდელი ხელისუფლებისა და
რევოლუციური რყევებისაგან მხოლოდ არ-
ჩევნებითაა შესაძლებელი. „ოპოზიციურმა
რვიანმა“ საზოგადოებას კონსოლიდაციისა
და ერთიანობისკენ მოუწოდა.

სახალხო დამცველის აპარატმა შინაგან საქმეთა მინისტრს მოუწოდა, 26 მაისის ღამით დაკავებულ პირებს ოჯახებთან და ადვოკატებთან დაკავშირების საშუალება მისცენ და სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყონ.

„დაკავებულია რამდენიმე ათეული პირი.
თუმცა მათგან რამდენიმე ათეული პირის
ადგილსამყოფელი დღემდე უცნობია.
გამომძიებლებმა მხოლოდ ცალკეულ შე-
მთხვევებში შეატყობინეს დაკავებულების
ოჯახებს“, – წერია სახალხო დამცველის

განცხადე-
ბაში.
სახალხო
დამცველმა
დაკავებულე-
ბი რამდენიმე
იზოლატორში
მოინახულა და განაცხადა, რომ პატიმრე-
ბს ეზღუდებოდა დაცვის უფლება, მათი
ოჯახის წევრები კი მოკლებული არიან
შესაძლებლობას, იცოდნენ სად არიან მათი
ახლობლები.

ჩისხვები

6
პროცენტია საქართველოს
ეკონომიკური ზრდა
პირველ კვარტალში.

33
პროცენტამდეა შემცირებული
„ნაციონალური მოძრაობის“
რეიტინგი.

90-მდე
ადამიანი დააკავეს
26 მაისის ღამეს.

სიტყვები

**„ეს [ძალადობა] არ
არის შესაბამისი გზა
იმ გამოწვევების
მოსაგვარებლად,
რომლებიც საქართველოს
წინაშე დგას.“**

ჯონ ბასი, ამერიკის
შეერთებული შტატების
ელჩი საქართველოში

**„აღლუმის არჩატარება
ისევე ჰქონდა დაფიცებული
ერთ ადამიანს, როგორც
ჩემი ერთი ადგილით
ჩამოკიდება ამ რამდენიმე
წლის წინ!“**

საქართველოს
პრეზიდენტი მიხეილ
სააკაშვილი

**„აქციაზე დაშლის დროს
დაპატიმრებულთა
გამო შუამდგომლობით
მივმართავ ხელისუფლებას,
რათა მათ მიმართ სასჯელი
იყოს ლმობიერი.“**

საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი
ილია II.

ხელისუფლებას

დავით ზურაბიშვილი

„რესპუბლიკური პარტიის“ წევრი

ხშირად მახსენდება ბავშვობაში წაკითხული ზღაპარი: „მრუდე სარკეების სამეფო“. მახსენდება იმიტომ, რომ თავად საკითხის დასმა: ვის ეკისრება პასუხისმგებლობა 26 მაისის ღამეული დარბევის შედეგების გამო, მხოლოდ გამრუდებულ რეალობაში შეიძლება მოხდეს. ნორმალურ ქვეყანაში, ნორმალურ საზოგადოებაში, სადაც ელემენტალური მორალური კრიტერიუმები და სალი აზრი მოქმედებს, ასეთი კითხვა არ დაისმებოდა.

„სახალხო კრებამ“, რომლის პოლიტიკური ლიდერიც გახლავთ ნინო ბურჯანაძე, 24 მაისს გამოაცხადა, რომ სახალხო კრება ჩაშლიდა რუსთაველზე დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ალღუმს.

„სახალხო კრების“ ლიდერები სრულიად შეგნებულად მიდიოდნენ კონფრონტაციაზე. მათ ძალიან კარგად იცოდნენ, რომ ხელისუფლება ღონისძიებას არ გადადებდა და საჭიროების შემთხვევაში, ძალასაც გამოიყენებდა.

ამიტომაც, შემდგომ მოვლენებზე პასუხისმგებლობის წილი, ცხადია, ნინო ბურჯანაძეს და „სახალხო კრებას“ ნამდვილად ეკისრება.

მაგრამ, რა არის ხელისუფლების ფუნქცია? ის, რომ დაუბრკოლებლად შეუშვას ალღუმის ჩატარების ადგილზე მომიტინგეები, რომლებიც, როგორც წინასწარაა გაცხადებული, არ აპირებენ დაშლას? რომ დაახლოებით ათასი მომიტინგე ალყაში მოაქციოს ათი ათასამდე პოლიციელმა და სპეცრაზმელმა და აქციის დაშლის დროს არ დაუტოვოს მათ გასასვლელი? რომ ათეულობით ადამიანი ორი-სამი დღე უგზოუკვლოდ იყოს დაკარგული და ისიც არ იყოს ცნობილი, ცოცხლები არიან თუ დაპატიმრებულები? რომ წაიყვანოს აქციის მონაწილეები მუხათგვერდის სასაფლაოზე, ხელ-ფეხი ბორკილებით შეუკრას და ლამის მიასიკვდილოს ცემით? რომ შენობებში შეფარებული მომიტინგეები ცემა-ტყეპით გამოათრიოს გარეთ და მერე დატყვევებული ტერორისტებივით ჩამოატაროს ქუჩაში?

თუ ხელისუფლების ფუნქციაა, თავიდან აიცილოს დაპირისპირება და თუ ძალის გამოყენება მოუწია, მიზანი ტერიტორიის გათავისუფლება იყოს და არა მომიტინგეების დატერორება? ხომ შეეძლოთ 25-ში დილითვე გადაეკეტათ რუსთაველის გამზირი და არ მიეშვათ მომიტინგეები პარლამენტის შენობასთან? თუ „მტერი“ შემოიჭყუეს და მერე გაათამაგებული ძალით დაარტყეს?

საზოგადოებაში, სადაც ელემენტალური მორალური კრიტერიუმები და სალი აზრი მოქმედებს, კამათს არც უნდა იწვევდეს, რომ ხელისუფლების პასუხისმგებლობის ტვირთი შეუდარებლად, განუზომლად მეტია.

მაგრამ ჩვენ ხომ მრუდე სარკეების რესპუბლიკაში ვცხოვრობთ. ■

ფოტო ილან კახიანი

ვის ეხისება პასუხისმგებლობის ანგარიში?

■ რა არის ხელისუფლების ფუნქცია? ის, რომ დაუბრკოლებლად შეუშვას ალღუმის ჩატარების ადგილზე მომიტინგეები, რომლებიც, როგორც წინასწარაა გაცხადებული, არ აპირებენ დაშლას? რომ დაახლოებით ათასი მომიტინგე ალყაში მოაქციოს ათი ათასამდე პოლიციელმა და სპეცრაზმელმა და აქციის დაშლის დროს არ დაუტოვოს მათ გასასვლელი?

ოპოზიციას

გიგა ზედანია
ფილოსოფოსი

ამბეზობა მსხვერპლზე, დახბვას მოჰყვან?

■ აქციის ორგანიზატორების გეგმაში, როგორც ამას ნებისმიერი სალი აზრის მქონე ადამიანი ხვდებოდა და ფარული ჩანაწერიდანაც გამოჩნდა, ადამიანური მსხვერპლი მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა; აქციის ლიდერთა და მონაწილეთა რიტორიკა, 21 მაისიდან მოყოლებული, აგებული იყო ძალადობის შესაძლებლობის დაშვებაზე.

26 მაისის აქციის დაშლისას გამოწვეული მსხვერპლი ერთმნიშვნელოვნად აქციის ორგანიზატორების ბრალია.

1. აქციის ორგანიზატორების გეგმაში, როგორც ამას ნებისმიერი სალი აზრის მქონე ადამიანი ხვდებოდა და ფარული ჩანაწერიდანაც გამოჩნდა, ადამიანური მსხვერპლი მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა;

2. აქციის ლიდერთა და მონაწილეთა რიტორიკა, 21 მაისიდან მოყოლებული, აგებული იყო ძალადობის შესაძლებლობის დაშვებაზე;

3. აქციის მონაწილეთა ქმედებები, 21 მაისიდან მოყოლებული, შეიცავდა ძალადობის ელემენტებს;

4. აქციის ორგანიზატორები არ დამორჩილდნენ კანონის მოთხოვნას, შეენწყვიტათ დემონსტრაცია შესაბამის დროს და არ დათანხმდნენ ხელისუფლების შეთავაზებას, გადაეტანათ მიტინგი სხვა ადგილას;

5. აქციის ორგანიზატორებმა გაქცევისას საკუთარი მანქანებით გადათელეს ადამიანები და გამოიწვიეს ორი ადამიანის სიკვდილი. სხვა მსხვერპლის შესახებ ამ ეტაპზე ცნობილი არ არის.

მიუხედავად იმისა, რომ ადამიანური მსხვერპლის წარმოშობაში ხელისუფლებას დანაშაული არ მიუძღვის, მთელ ამ პროცესში ხელისუფლების მიერ ორი ძირითადი შეცდომა იქნა დაშვებული:

1. ძალის გადაჭარბებული გამოყენება აქციის დაშლისას. შეცდომის გამოსასწორებლად აუცილებელია ამ საკითხის გამოძიება და დამნაშავეთა დასჯა;

2. აქციის ორგანიზატორების დანაშაულის იგნორირება. ეს ფასს უკარგავს გამოქვეყნებული ფარული ჩანაწერების მნიშვნელობას და ქმნის განცდას, რომ ზოგიერთი ადამიანი ხელშეუხებელია. შეცდომის გამოსასწორებლად აუცილებელია სამართლებრივი პროცედურების დაწყება ნინო ბურჯანაძისა და მისი ოჯახის წევრების წინააღმდეგ.

აქვე ერთი ზოგადი ხასიათის შენიშვნა: კარგი იქნებოდა, დამოუკიდებლობის დღის აღნიშვნის ფორმა რომ შეგვეცვალა. ამ დღეს მთავარი მოქმედი პირები აღარ უნდა იყვნენ ჯარი და პრეზიდენტი. ამის მაგივრად ზეიმზე უნდა გამოჩნდნენ მოხალისეები, მოცეკვავეები, მსახიობები, რომლებიც თეატრალურ სანახაობებს გამართავენ. ამ გართობაში სამხედრო-რიტუალური მსვლელობა შეიძლება ერთი, მაგრამ არა ერთადერთი ელემენტი იყოს. თუ ამ ცვლილებას მივაღწევით, შეუძლებელი გახდებოდა დამოუკიდებლობის დღეს ხელისუფლების დაშანტაჟება მიტინგებით, რადგან ხელისუფლება აღარ იქნებოდა ზეიმის მთავარი გმირი. **■**

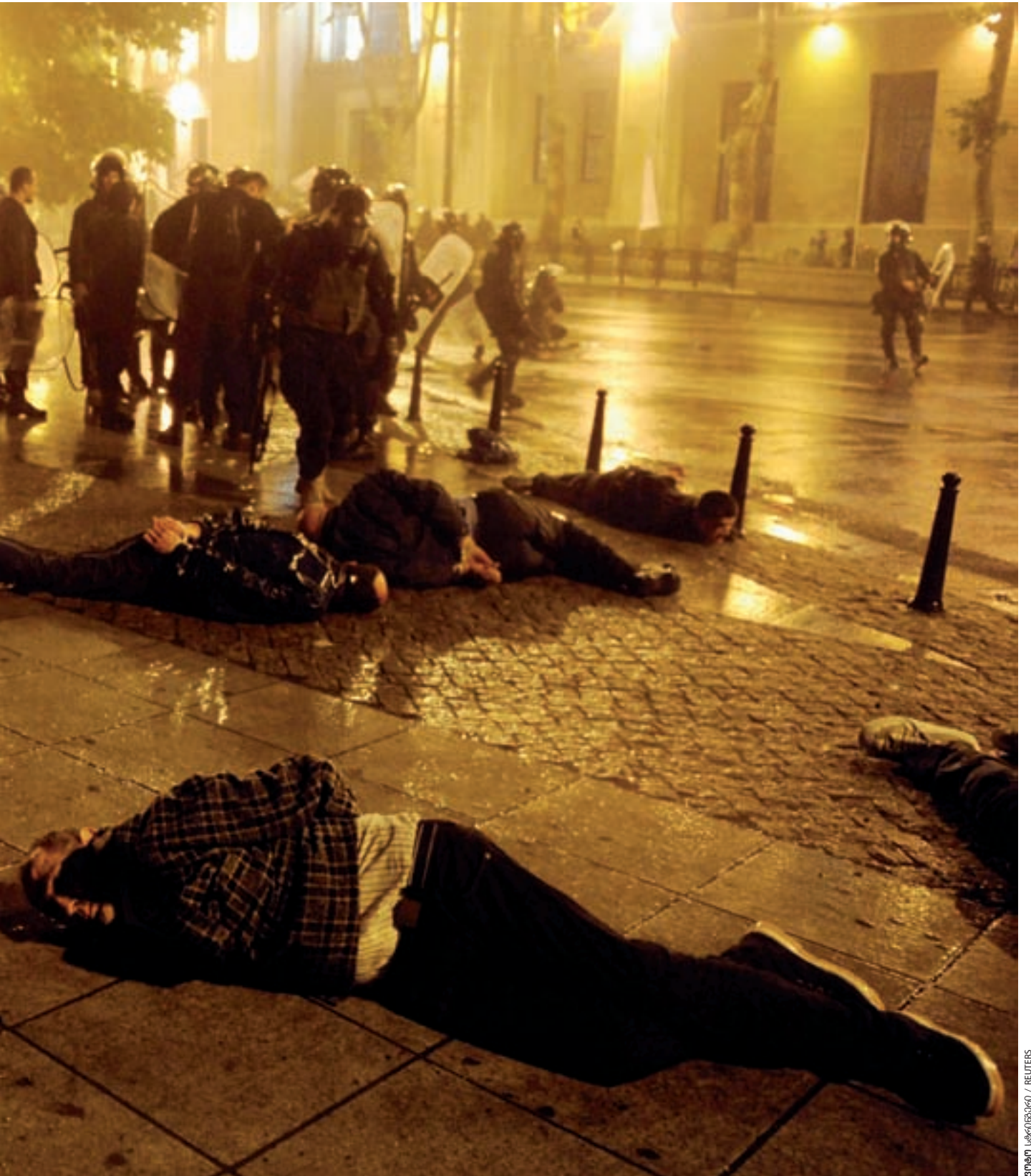

26.05.2011

15 სამარშრუტო ტაქსი, რამდენიმე ავტობუსი და ათეულობით ჯიპი მოწმობდა, რომ ცოტა ხნით ადრე დიდი სპეცოპერაცია ჩატარდა. სამარისებური სიჩუმე კი იმას მიანიშნებდა, რომ მიზანი მიღწეული იყო.

მარი ნასყიდაშვილი

ფოტო: სპეცდანი / REUTERS

ფოტო: მარია კორკაძე

25 მაისს, დღის 3 საათისთვის, ტელევიზიის შენობასთან ხუთდღიანი პროტესტის შემდეგ, „სახალხო კრების“ მხარდამჭერები კოსტავას ქუჩიდან რუსთაველის გამზირისკენ დაიძრნენ.

გზად დროშებითა და „მიშა, ნადი“ ტრანსპარანტებით აღჭურვილი მომიტინგეები პატრიოტულ სიმღერებს მღეროდნენ და ერთმანეთს ამხნევებდნენ. ლიდერებმა მათ უთხრეს, რომ

25 მაისს იქნებოდა „გადამწყვეტი ბრძოლა“.

რუსთაველზე მისულმა რამდენიმე ათასმა (სხვადასხვა შეფასებით, 2-დან 4 ათასამდე) დემონსტრანტმა 26 მაისს ალღუმისთვის ნახევრად აწყობილი სცენა და რუსთაველის გამზირი დაიკავა და გადამწყვეტი მიტინგისთვის სამზადისს შეუდგა.

ჩაიროთ მიკროფონები, დაიდგა ტრი-

ბუნები. ჩაიროთ ამ აქციების სიმბოლოდ ქცეული იტალიური რევოლუციის სიმღერა „ბელა ჩაო“. ვიდრე გამომსვლელები მომიტინგეებს პატრიოტული ლოზუნგებით ამხნევებდნენ, აქციის მონაწილეთა ნაწილმა პარლამენტის გარშემო პერიმეტრის შემოსაზღვრა დაიწყო – დგამდნენ რკინის ლოპებს, რითაც, პრაქტიკულად, ჩაკეტეს გასასვლელები მიმდებარე ქუჩებისკენ.

„არ დავნებდებით“, „არ დავიშლებით“ ისმოდა მომიტინგეებს შორის.

მთელი საღამოს განმავლობაში ქუხდა და ელავდა. ღამის 10 საათისთვის წამოსულ კოკისპირულ წვიმას დემონსტრანტები ხეების ქვეშ, მიწის-ქვეშა გადასასვლელებში ან აქციის ორგანიზატორების მიერ დარიგებულ პოლიეთილენის პარკებში აფარებდნენ თავს.

მამაკაცების ნაწილმა 26 მაისის აღლუმისთვის გამზადებული სცენის დაშლა დაიწყო. ხის ნაჭრებს მომიტინგეები ერთმანეთში ინაწილებდნენ. ვიღაცები რკინის ლობეებს ტიხრებს აცლიდნენ, ზოგი ქვაფენილიდან აყრილ ქვევს არიგებდა. „ეს თავდაცვისთვის გეჭირდება“, – ამბობდნენ მომიტინგეები.

ხალხი ემზადებოდა „საკაპიტანის პოლიციასთან“ ბრძოლისთვის. „ჩვენ საბჭოთა პოლიციას მოვერჩით 9 აპრილს და სააკაპიტანის პოლიციას ხომ უფრო ადვილად გავუმკლავდებით“, – ამბობდა ერთ-ერთი მომიტინგე მამაკაცი.

ნინო ბურჯანაძემ რამდენიმე საათით დატოვა აქცია და დაახლოებით 11 საათისთვის კვლავ შემოუერთდა მომიტინგეებს. ის გამოჩნდა თავის და-

მხარდამჭერებს, არ მიეცათ აღლუმის ჩაბარების უფლება „მხდალი მთავარსარდლისთვის, რომელიც ვერტმფრენის გამოჩენაზე მინაზე ფორთხავდა“ და რომ „აღლუმი ხალხს უნდა ჩაებარებინა“.

რაც უფრო ახლოვდებოდა შუალა-მე, მით უფრო ხშირად ამხნევებდა იგი ხალხს. მის გამოსვლებაში მატულობდა საბრძოლო რიტორიკა. იგი ეუბნებოდა დამსწრეებს, რომ ახლა გამოჩნდებოდა „როგორი ბრძოლა შეუძლიათ ქართველებს“ და თუ შეუძლიათ ბრძოლა „სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე“.

მომიტინგეთა განლაგება სულ უფრო ორგანიზებული ხდებოდა: შუაში მოხუცები და ქალები დადგნენ; განაპირას – რუსთაველის გამზირზე და გადაკვეთი ქუჩების დასაწყისში – შედარებით ახალგაზრდები და შუა ხნის მამაკაცები განლაგდნენ, რომელთაც ხელში პლასტმასის ან ხის ჯოხები ეჭირათ, ასევე ხის (დე-ეს-პე-ს) ხელნაკეთი ფარები. რკინის ლობეები, რომელიც ქუჩის დასაკეტად იყო დადგმული, უფრო მჭიდროდ დაალაგეს, გასასვლელი ყველა მხრიდან დაიკეტა.

კოკისპირული წვიმა არ წყდებოდა.

■ რაც უფრო ახლოვდებოდა შუალა-მე, მით უფრო ხშირად ამხნევებდა ბურჯანაძე ხალხს. იგი ეუბნებოდა დამსწრეებს, რომ ახლა გამოჩნდებოდა „როგორი ბრძოლა შეუძლიათ ქართველებს“ და თუ შეუძლიათ ბრძოლა „სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე“.

დაიკეტა რუსთაველის, ჩიტაძის, ლესია უკრაინკას და ჯორჯაძის ქუჩები.

რაც უფრო ახლოვდებოდა საღამო, მით უფრო მატულობდა მღელვარება მომიტინგეებში და უფრო მხურვალე ხდებოდა გამომსვლელთა სიტყვები. იგივე მუხტი იგრძნობოდა მომიტინგეთა შორის; „ჩვენ ბოლომდე ვიბრძობდებით“, – თქვა ერთმა მომიტინგემ და თავის პლასტმასის მიღზე მიანიშნა.

ცვასთან ერთად. მას რამდენიმე ადამიანი ტაპით შეეგება, თუმცა ეს არ ყოფილა საყოველთაო სიხარული და აღფრთოვანება. სცენაზე დაბრუნებული ყოფილი სპიკერი მუდმივად ახსენებდა დამსწრეებს, რომ მათ ჰქონდათ კონსტიტუციური უფლება, ყოველგვარი წინასწარი გაფრთხილების გარეშე შეკრებილიყვნენ და ნებისმიერი ქუჩა გადაეკეტათ. ის მოუწოდებდა თავის

როცა ფოტოებს ვიღებდი, დემონსტრანტმა, რომელიც ქაშუეთის წინ ფილაქნის ქვევს ალაგებდა, დამიყვირა: „რა დროს გადაღებაა, ვერ ხედავ, ომი იწყება?!“ სხვები გამალეებით ურტყამდნენ ჯოხებს ხელნაკეთი ფარებს და ეს ხმაური, ჭექა-ქუხილის ხმასთან ერთად, იმ წუთებს უფრო მეტ დრამატულობას სძენდა.

12-ს წუთები აკლდა, როცა პოლი-

■ 12 საათი და 15 წუთი იყო, როცა „თბილისი მარიოტთან“ მდგომი სპეცრაზმელები დაიდრნენ. მათი ნაბიჯების ფონზე ისმოდა „საქართველოს გაუმარჯოს“.

ორიოდე წუთში წყლის ჭავლის მანქანამ მომიტინგეთა დარბევა დაიწყო. მაშინვე მომიტინგეთა რიგებში დაეცა პირველი ცრემლსადენი კაფსულები.

ციელთა პირველი რაზმი რუსთაველზე გამოჩნდა. ისინი სამ რიგად იდგნენ მთელი გამზირის სიგანეზე, მათ წყლის ჭავლის მანქანა მოჰყვებოდა. რამდენიმე წუთში სპეცრაზმი პარლამენტის შენობას ყველა მხრიდან მოადგა – ლესია უკრაინკაზე და ჩიტაძეზე, ქაშუეთის ორივე მხარეს. პოლიციელები იყვნენ გამაგრებულები საკრებულოს შენობასთანაც.

პოლიციელთა ჩაფხუტები ქუჩის განათების ფონზე ლაპლაპებდა, რაოდენობის დათვლა შეუძლებელი იყო.

მომიტინგეები მიხვდნენ, რომ ალყაში მოექცნენ. კოკისპირული წვიმა არ წყდებოდა.

12 საათზე ლიდერებმა მომიტინგე-

ბს დამოუკიდებლობის დღე მიულოცეს, ჩაირთო სიმღერა „ხმალი ავლესოთ“. ერთ-ერთი ბოლო გამომსვლელი ნინო ბურჯანაძე იყო, მან პატრიარქს მოუწოდა, „გადამწყვეტი სიტყვა ეთქვა“ და „ხელისუფლება გონს მოეყვანა“. ამას მოჰყვა რამდენიმეწუთიანი სიჩუმე.

დაახლოებით 12 საათი და 15 წუთი იყო, როცა „თბილისი მარიოტთან“ მდგომი წლის ჭავლის მანქანა და სპეცრაზმელები დაიდრნენ. სპეცრაზმელთა ნაბიჯების ფონზე ისმოდა „საქართველოს გაუმარჯოს“. ორიოდე წუთში წყლის ჭავლის მანქანამ მომიტინგეთა დარბევა დაიწყო. მაშინვე მომიტინგეთა რიგებში დაეცა პირველი ცრემლსადენი კაფსულები.

ახლის ახლის ძიოს აღუქაეხი

შს სამინისტროს ოფიციალური ინფორმაციით, აქციის დაშლის დროს ორი ადამიანი დაიღუპა – შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელი, ლეიტენანტი ვლადიმერ მასურაშვილი და ყოფილი პოლიციელი, 54 წლის ნოდარ ცხადაძე.

თუმცა, 27 მაისს საღამოს თავისუფლების მოედნის მიმდებარე ტერიტორიაზე ორი მამაკაცის გვამი იპოვეს. ერთ-ერთია 49 წლის ნიკა კვინიტრაძე, რომელიც 26 მაისს მიტინგზე იმყოფებოდა და შემდეგ უგზო-უკვლოდ დაიკარგა. პარასკევს ღამით, როცა „ლიბერალი“ დასაბუქდად მზა-

დდებოდა, უცნობი იყო მეორე გარდაცვლილი მამაკაცის ვინაობა, რომელიც საგარეუდოდ, ასევე მიტინგის მონაწილე იყო.

„2011 წლის 26 მაისს 00:10 საათზე, ნინო ბურჯანაძემ, თავის თანმხლებ პირებთან ერთად, ავტომობილების საშუალებით, მიატოვა რუსთაველის გამზირზე პარლამენტის წინ განთავსებული სცენის მიმდებარე ტერიტორია. ნინო ბურჯანაძის ესკორტი გადაჭარბებული სიჩქარით მოძრაობდა თავისუფლების მოედნის მიმართულებით, რა დროსაც ესკორტის ორი მანქანა შეეჯახა რამდენიმე ადამიანს. შეჯახების

შედეგად, ადგილზე გარდაიცვალა შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელი, ლეიტენანტი ვლადიმერ მასურაშვილი და მოქალაქე ნოდარ ცხადაძე. ასევე სხეულის სხვადასხვა სახის დაზიანებები მიიღო რამდენიმე მოქალაქემ, მათ შორის, ოთხმა პოლიციელმა, რომელთაგან ერთ-ერთის მდგომარეობა უკიდურესად მძიმეა“, – ნათქვამია შსს-ს განცხადებაში.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსი შოთა უტიანაშვილი ამბობს, რომ ორივე ცხედარი ერთმანეთის სიახლოვეს არის ნაპოვნი

და ამიტომაც ვარაუდობენ, რომ ნოდარ ცხადაძეც „იმ ავადსახსენებელ ესკორტს ემსხვერპლა“, რომელსაც ვლადიმერ მასურაშვილი.

შსს-ს ინფორმაციით, ორივე ცხედარს ექსპერტიზა უკვე ჩატარდა. ექსპერტ ირაკლი ბახტაძის განცხადებით, გარდაცვლილებს ნეკნების მოტეხილობები აღენიშნებათ, რაც მანქანის დარტყმის შედეგია.

„დემოკრატიული მოძრაობის“ ლიდერი ნინო ბურჯანაძე ამბობს, რომ მსხვერპლთან დაკავშირებით პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებას არ აპირებს,

ფოტო გარიაბ ურუჯაძემი

რადგან, ტელევიზიების მიერ გავრცელებულ ვიდეომასალაში ასახული 4 მანქანიდან ბოლო ორი მის ესკორტს არ ეკუთვნის.

ბურჯანაძე ამბობს, რომ მისი ინფორმაციით, ნოდარ ცხადაძე ქაშუეთთან ახლოს გარდაიცვალა, იქ, საიდანაც სპეცრაზმმა დაიწყო შეტევა და რომ ექიმების დასკვნით, იგი არა ავტომანქანის შეჯახების შედეგად, არამედ გულის უკმარისობით დაიღუპა, რაც მხოლოდმა გაზმა გამოიწვია.

ბურჯანაძემ ისიც განაცხადა, რომ მზად არის, ესკორტის მანქანები ექსპერტიზაზე წარადგინოს. „ეს მანქანები არ ვიცი, ვის ეკუ-

თვნის და არ ავიღებ პასუხისმგებლობას. ყველა ჩვენს მანქანაზე მზად ვარ, ამ წუთასვე ჩატარდეს ექსპერტიზა“.

ტელევიზიების მიერ გავრცელებულ ვიდეომასალაში ჩანს, როგორ ტოვებს 6 მანქანა თავისუფლების მოედნის მიმდებარე ტერიტორიას. მანქანები რამდენიმე მეტრიანი დისტანციის დაშორებით ერთ ხაზზე მიქრიან. კადრში ჩანს, რომ ერთ-ერთი მანქანა შავებში ჩაცმულ ადამიანს რამდენიმე მეტრის მანძილზე მიათრევს და ბოლოს, სხეული მიწაზე ეცემა.

ცხადაძის და მასურაშვი-

ლის აქციის დაღუპვის ფაქტზე სისხლის სამართლის საქმე აღიძრა. დაკავებული არიან ივანე ჩიღვინაძე და ზაქარია ზურაშვილი. შსს-ს განცხადებაში ნათქვამია, რომ თანმხლებ პირებთან ერთად მათ პოლიციას წინააღმდეგობა გაუწიეს. სისხლის სამართლის საქმე 276-ე მუხლით არის აღძრული – „სატრანსპორტო მოძრაობის უსაფრთხოების წესების დარღვევა, რამაც სიკვდილი გამოიწვია“. ბრალის დამტკიცების შემთხვევაში, ბურჯანაძის თანაშემწეს და პარტიის აქტივისტს 4-დან 7 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა ელით.

54 წლის ნოდარ ცხადაძე ზესტაფონის რაიონის სოფელ სვირში ცხოვრობდა. ის „ლეიბორისტული პარტიის“ სოფელ სვირის კოორდინატორი იყო. გავრცელებული ინფორმაციით, ის პოლიციიდან გაათავისუფლეს. პოლიციიდან წამოსვლის შემდეგ ნოდარ ცხადაძე ოჯახურ მეურნეობას მისდევდა.

ნოდარ ცხადაძის და ვლადიმერ მასურაშვილის გარდაცვალების ფაქტზე დამოუკიდებელი ექსპერტის დასკვნა არ არსებობს.

მანანა ვარდიაშვილი

ფოტო: სპ/რეპ/სი/ი / REUTERS

ფოტო სტრინჯარი / REUTERS

რამდენიმენამიანი ქაოტური წინა-აღმდეგობის შემდეგ მომიტინგეებმა გაქცევა დაიწყეს. მათ, პრაქტიკულად, არ გამოუყენებიათ არც ქეები, არც თვითნაკეთი ხელნაკეთები და ფარები. ყველა გარბოდა.

სპეცრაზმი თანაბარი ნაბიჯით მოინევედა წინ, ალყაში მომწყვდეული „ბი ბი სი“-ს კორესპონდენტი მათ ხელბანეული მიუახლოვდა, თუმცა მუ-

ჯლუგუნი მაინც დაიმსახურა და მას შემდეგ, რაც დაიფიქრა „ბი ბი სი“, ერთ-ერთმა სპეცრაზმელმა ინგლისურად მოუბოდიშა და მეგობრულად გაატარა.

ალყაში მოქცეულმა ხალხმა არ იცოდა, სად წასულიყო. ნაწილი ცდილობდა ქაშუეთის ეკლესიის უკან დამალულიყო. მეც ამ ნაწილთან ერთად აღმოვჩნდი. მას შემდეგ, რაც ლობეს

გადავახტით და ალექსანდრეს ბაღთან აღმოვჩნდით, 2 წუთის წინანდელი გამაყრუებელი ხმაური უკვე აღარ ისმოდა. ისევ რუსთაველისკენ მივბრუნდი სირბილით და იქ პოლიციელების მეტი უკვე არავინ დამხვდა. რუსთაველის თეატრის მხარეს პოლიციელთა ჯგუფები თითო-ოროლა მომიტინგეს მისდევენ.

ლამის პირველი საათისთვის ყვე-

ბაზეთი DER STANDARD,
მხიზს ბჰინასტი

„დასავლეთზე ორიენტირებული საქართველო ერთი ადამიანის თეატრად რჩება, რაც ქვეყნისთვის ტრაგედიაა“

საქართველოს ბევრი ღირსება, თუმცა ბევრი ნაკლიც აქვს, მაგალითად, ფატალური მიდრეკილება დრამატულობისა და უკომპრომიზობისადმი. ოცწლიანი დამოუკიდებლობის პერიოდში ეს კავკასიური რესპუბლიკა პოლიტიკური გადატრიალებების და კონტრრევოლუციურ რეჟიმში ცხოვრობს. ოპოზიციის სიჯიუტეს, რომელიც პარლამენტის ნაცვლად ქუჩაში მოქმედებს და სულ უფრო კარგავს საზოგადოების მხარდაჭერას, თბილისში ორი ადამიანის სიცოცხლე შეეწირა. ისინი ოპოზიციის ესკორტმა იმსხვერპლა. ქართველების დიდი უმრავლესობა დღეს პრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილს უჭერს მხარს. რამდენიმე წლის წინ ცხადი არ ყოფილა, რომ „ვარდების რევოლუციის“ ლიდერი სააკაშვილი ავტორიტარულ მეთოდებს მიმართავდა და ქუჩაში დემონსტრაციებს ძალით ჩაახშობდა. 2008 წლის რუსეთთან ხანმოკლე ომმა ქართველები კვლავ დაახლოვა ერთმანეთს.

საქართველო დასავლეთზე ორიენტირებული ქვეყანაა, მაგრამ ის კვლავ ერთი ადამიანის თეატრად რჩება, რაც ქვეყნისთვის ტრაგედიაა. სააკაშვილს შესაძლო მემკვიდრე და თანაბარი წონის კოლეგები არ ჰყავს. თავად ქვეყნის შიგნით დღეს გარდამავალი პერიოდი: სააკაშვილი არაფერს ამბობს იმაზე, დაბრუნდება თუ არა ის საპრეზიდენტო ვადის ამოწურვის შემდეგ პრემიერ-მინისტრად 2013 წელს ისევე, როგორც ეს მისმა მთავარმა მტერმა ვლადიმირ პუტინმა გააკეთა.

ლაფერი დამთავრებული იყო. პარლამენტის მიმდებარე ტერიტორიას მოლიანად პოლიცია აკონტროლებდა. თავისუფლების მოედანი პოლიციელთა ალღუმს მოგაგონებდათ – პოლიციელები, დაცვის პოლიციელები, სპეცრაზმი და სამხედრო ფორმაში გამოწყობილი სხვა პირები ჯგუფებად იდგნენ. 15 სამარშრუტო ტაქსი, რამდენიმე ავტობუსი და ათეულობით

ჯიპი მოწმობდა, რომ ცოტა ხნით ადრე დიდი სპეცოპერაცია ჩატარდა. სამარისებური სიჩუმე კი იმას მიანიშნებდა, რომ მიზანი მიღწეული იყო.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს ანალიტიკური სამსახურის უფროსის განცხადებით, სულ 2000 პოლიციელი იღებდა მონაწილეობას სპეცოპერაციაში, რომელიც დაახლოებით 5 წუთს გაგრძელდა. ■

ჩა ენით აქსიოს ოხბანიზახოხებს?

ფარული ჩანანერები –
სახელმწიფო გადატრიალების
მცდელობისთვის
დაკავების საფუძველი
თუ მორიგი იარაღი
პოლიტიკური ოპონენტების
დისკრედიტაციისთვის?

მანანა ვარდიაშვილი

ფოტო: ვარსა აფრიაშვილი

„უნდა ვიყოთ ფხიზლად, ვინაიდან ეს პროვოკაციები ქვეყნის შიგნით არ მზადდება. ჩვენ გაუუზიარებთ ხალხს ყველა იმ ცოდნას და ინფორმაციას, რომელიც გაგვაჩნია და სამწუხაროდ, ბევრი ცუდი ინფორმაცია გაგვაჩნია“, – განაცხადა საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ საზეიმო ალღუმზე 26 მაისს, პარლამენტის წინ მიტინგის დარბევიდან ცოტა ხანში.

ამ განცხადებიდან ორიოდ საათში შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ნინო ბურჯანაძისა და მისი შვილის, ანზორ ბინაძის 4-წუთიანი საუბრის ფარული აუდიოჩანაწერი გამოაქვეყნა, სადაც ისინი ქვეყანაში ხელისუფლების შე-

ცვლის შესაძლო სცენარებს განიხილავენ. ჩანაწერში, ანზორ ბინაძე დედას სამოქალაქო ომის დაწყებას სთავაზობს. დიალოგიდან ირკვევა, რომ პარლამენტის ექს-თავმჯდომარის შვილს გრუ-ს დახმარების იმედი აქვს:

ანზორ ბინაძე: ნინო, ბევრი ვიფიქრე თუ ცოტა ვიფიქრე გუშინ, გთავაზობ ასეთ რაღაცას, რომ ერთი კვირის მანძილზე შეგიძლია, მიიღო გადანყვეტილება...

თუ პასუხისმგებლობას იღებ, მაშინ სამოქალაქო ომზე წასვლაც ღირს. ღირს 100 კაცის სიკვდილითაც და 500 კაცის სიკვდილითაც. ხო, ეგრეა, კი. ყველა ერმა, რომელმაც რაღაცას მია-

ღნია, სისხლით არის მათი ყველას მიწა მორწყული.

ნინო ბურჯანაძე: ამასაც არ აკლია.

ანზორ ბინაძე: ამასაც არ აკლია – ეგრე არ არის. თუ ძმა ხარ, 200 წელია სისხლი არ დაღვრილა. მერე იცოდე, თუ პროცესს დაიწყებ, იქ უკვე ერთ კაცს ფეხი მოტყდა და ორს თავი მოეჭრა, ვსიო, მორჩა, დამთავრდა რა. მორჩა, იქ უკვე უკან სვლა აღარ უნდა დაიწყო, რა. და 40% მხარს რო უჭერს სააკაშვილს, მე მაგამი ცუდს ვერაფერს ვხედავ. განათებული რომ ჰქონდეთ ამათ ტვინი, მაშინ რევოლუცია არ იქნებოდა საქირო, რა...

30 000 კაცი გამოვა.

ნინო ბურჯანაძე: მე მეტი მგონია.

ანზორ ბინაძე: თავისუფლების მოედანს გაავსებს ეგა? ხოდა, მივიდეს ეხლა და მითვალოს იქა, ოცდაათია თუ სამოცდაათი. ...

ეგვიპტის ვარიანტი იქნება. დროებითი მთავრობა უნდა იყოს ყველა ვარიანტში. ეს კრება რაღად გინდა მაშინ? კომიტეტი გამოაცხადებს კომენდანტსკი ჩასს და საგანგებო მდგომარეობა იქნება. მარა ეგვიპტეში მალე დაალაგეს, 3 თვეში ტურისტები ჩავიდნენ. მაგრამ იქ ჯარია ძლიერი. ჩვენი ჯარიც კი დაგიდგება გვერდზე, მაგრამ მთხლეა, რად გინდა. ჯარში ისეთი სიტუაციაა, რომ უფ!

ნინო ბურჯანაძე: ხო?

ანზორ ბინაძე: არა, რას ლაპარაკობ, ჯარი დაივიწყე ვაფშე.

ნინო ბურჯანაძე: აბა, პოლიცია ვერ მოგვერევა. კოჯრის ბატალიონი გვესვრის ვითომ?

■ პასუხი კითხვაზე – დადგება თუ არა აქციის ორგანიზატორების პასუხისმგებლობის საკითხი და სისხლის სამართლის კოდექსის რომელი მუხლით შეიძლება წაუყენონ მათ – არ არსებობს. ამ თემაზე არცერთი სახელმწიფო სტრუქტურა კომენტარს არ აკეთებს.

ანზორ ბინაძე: არა კაცო, რა სისულელეა, შეიძლება კოჯრის ბატალიონი გადმოვიდეს და გადაგვიკეტოს გზა, ჩაგვიყენოს ტანკი ან ბეტეერი, მაგრამ არ გვესვრის.

ნინო ბურჯანაძე: რატომ ხარ ეგეთი დარწმუნებული?

ანზორ ბინაძე: იცი რა, კოჯრის ბატალიონი თუ მესვრის, პირველ იერიშს ავიცილებ და დადგეს მერე და გრუს სპეცნაზთან გაარკვიოს ურთიერთობა.

ნინო ბურჯანაძე ადასტურებს, რომ ჩანანერში ნამდვილად მისი და მისი შვილის ხმა ისმის. თუმცა იგი ამბობს, რომ დიალოგი დამონტაჟებულია და სხვადასხვა დროს წარმოთქმული სიტყვებისა და ფრაზების ნაკრებს წარმოადგენს.

ტყვეებისა და ფრაზების ნაკრებს წარმოადგენს.

შს სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსის შოთა უტიაშვილის განცხადებით, ეს ჩანანერი ადასტურებს, რომ სახალხო კრების აქციის ორგანიზატორთა ნაწილი მასობრივი არეულობისა და ძალადობის გზით ხელისუფლების შეცვლის გეგმას განიხილავდა. მან არ განმარტა, რატომ გამოქვეყნდა მხოლოდ აქციის დარბევის შემდეგ საუბარი, რომელიც სავარაუდოდ, 26 მაისამდე რამდენიმე დღით ადრე უნდა იყოს ჩანერილი.

„ამ ჩანანერების გამოქვეყნება მიზნად ისახავს არა დანაშაულის პრევენციას, არამედ პოლიტიკურ ანგარიშსწორებას და პოლიტიკურ დისკრიმინაციას კონკრეტული პოლიტიკური მოთამაშეებისა“, – ფიქრობს თინა ხიდაშელი „რესპუბლიკური პარტიიდან“. მისი თქ-

ნებულია სამი ვიდეო მასალა. მათ შორისაა გადამდგარი გენერლის, შეფიცულთა რაზმების მეთაურის და ბადრი ბინაძის მეგობრის გია უჩავას ალიარეზითი ჩვენება. გია უჩავა სამართალდამცავებმა 22 მაისს, ტელევიზიის წინ აქციაზე დააკავეს.

თავის ჩვენებაში უჩავა ამბობს, რომ „სახალხო კრების“ შეფიცულთა რაზმები „ნახევრად გასამხედროებულ“ ორგანიზაციად ჩამოყალიბდა.

„მათ შეიარაღებაში შედიოდა ფარები და დროშის ტარები. დროშის ტარები გამოიყენებოდა, როგორც ხელკეტები. უკვე შემდეგ პერიოდში ბადრი ბინაძემ გააჟღერა, რომ გაკეთებულიყო „რაგატკები“, რომლითაც ისროდნენ რკინის ბურთულებს, რასაც შეეძლო მძიმე დაზიანებები მიეყენებინა ადამიანის სხეულისათვის და ასევე შეიძლებოდა ადამიანი დაღუპულიყო კიდეც“, – აღნიშნა უჩავამ თავის ჩვენებაში.

მისი ინფორმაციით, შეფიცულთა რაზმებში აკეთებდნენ ე.წ. „მოლოტოვის კოქტილებსაც“ და გეგმავდნენ ტელევიზიის, ან საკრებულოს შენობების დაკავებას. სამართალდამცავებთან დაპირისპირების შემთხვევაში მათი მანქანები და ტექნიკა სწორედ „მოლოტოვის კოქტილის“ გამოყენებით უნდა დაენგათ.

უჩავას განცხადებით, აქციების მიმდინარეობისას, ახალგაზრდების ერთ ჯგუფს მალაზიების ძარცვა და მანქანების დაწვა დაევალა. შეიქმნა ცეცხლსასროლი იარაღით აღჭურვილი ჯგუფი, რომელსაც, საჭიროების შემთხვევაში, სამართალდამცავებისათვის უნდა გაეხსნა ცეცხლი. უჩავას მტკიცებით, 21 მაისიდან ამ პროცესებს ბადრი ბინაძე ხელმძღვანელობდა.

არც უჩავა და არც შინაგან საქმეთა სამინისტრო არ განმარტავენ, თუ როგორ მოხდა, რომ „სახალხო კრების“ მიერ დაგეგმილი ძალადობრივი ღონისძიებებიდან არცერთი არ განხორციელებულა.

ერთ-ერთ ფარულ ვიდეოჩანანერში რესტორან „ზლაპარში“ ბადრი ბინაძე, ირაკლი ბათიაშვილი და გია უჩავა პარტნიორებთან ერთად სამართალდა-

მცავეებთან შეტაკებისას ადამიანური რესურსის განაწილების საკითხებს განიხილავდნენ.

მეორე მასალა კი „სახალხო კრების“ ოფისში 4 აპრილსა და 19 მაისს არის ჩანერილი. ფარულ მასალებში „სახალხო კრებისა“ და „შეფიცულთა რაზმების“ ლიდერები და წევრები სხვადასხვა იარაღის დამზადებაზე მსჯელობენ.

ამ მასალების არსებობის მიუხედავად, შოთა უტიანიშვილის თქმით, საქმესთან დაკავშირებით „პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად ძალადობის გამოყენების“ ბრალდებით დაკავებული არავინაა. მისი თქმით, გამოძიება ისევ გრძელდება.

კონკრეტული პასუხი კითხვაზე – დადგება თუ არა აქციის ორგანიზატორების პასუხისმგებლობის საკითხი და სისხლის სამართლის კოდექსის რომელი მუხლით შეიძლება ნაუყენონ მათ ბრალდება – ჯერჯერობით, არ არსებობს.

ამ თემაზე არცერთი სახელმწიფო სტრუქტურა კომენტარს არ აკეთებს.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში არის 315-ე მუხლი, რომელიც კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შეცვლის მიზნით, შეთქმულების ან ამბოხების მოწყობას ეხება. ამ მუხლის პირველი ნაწილი 5-დან 8 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს; მე-2 ნაწილი – „ამბოხება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად, სახელმწიფო ხელისუფლების დასამხობად ან ხელში ჩასაგდებად“ 7-დან 15 წლამდე პატიმრობას; ხოლო მე-3 ნაწილი „მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, რამაც გამოიწვია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი“ – 15-დან 20 წლამდე ვადით თავისუფლების აღკვეთას.

ხელისუფლების წარმომადგენლებმა ფარული აუდიოჩანანერის გამოქვეყნების შემდეგ ერთხმად განაცხადეს, რომ „საქართველოში სახელმწიფო გადატრიალება იგეგმებოდა“. მათ ბურჯანაძის ქმედებას ანტისახელმწიფოებრივი, ანტიკონსტიტუციური და ძალადობაზე ორიენტირებული უწოდეს. ითქვა ისიც, რომ ამ ჩანანერმა ბურჯანაძის რუსულ

ძალებთან თანამშრომლობა კიდევ ერთხელ დაადასტურა.

სწორედ ამ საფრთხით ასხნა ხელისუფლებამ 26 მაისს მიტინგის დარბევაც და საკუთარი ეჭვები ფარული ჩანანერებითაც დაასაბუთა.

„თუ შსს ფლობდა ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ აქციის ორგანიზატორები ამზადებდნენ არაკანონიერ ქმედებებს ან სახელმწიფოს გადატრიალების მცდელობას და ამასთანავე იმართებოდნენ რუსეთიდან, ძნელი გასაგებია, რატომ არ მიანოდეს სამართალდამცავებმა ეს ინფორმაცია იმ ადამიანებს, რომლებიც ამ აქციაში მონაწილეობდნენ – ასეთ შემთხვევაში ხომ ძალიან ბევრი აქციის მონაწილე გამოეთიშებოდა ამ პროცესს და შესაბამისად არ გახდებოდა დანაშაულის მონაწილე?“ – კითხულობს „რესპუბლიკელი“ თინა ხიდაშელი.

შსს სამინისტროს ფარული აუდიო და ვიდეო ჩანანერების გამოქვეყნების დიდი პრაქტიკა აქვს. 2007 წელს პოლიტიკური ოპოზიციის დიდი ნაწილის რუსეთთან თანამშრომლობასა და რუსეთის სასარგებლოდ ჯაშუშობაში დადანაშაულება ხელისუფლებამ სწორედ მამხილებელი აუდიო და ვიდეო ჩანანერების საშუალებით შეძლო. თუმცა

ამ ჩანანერების საფუძველზე მაშინ სისხლის სამართლის საქმე არ აღძრულა (ერთადერთი გამონაკლისი ბადრი პატარკაციშვილის წინააღმდეგ აღძრული საქმე იყო) და ფარულ ჩანანერებში გამოამჟღავნებული პირები – მათ შორის პოლიტიკოსები – ლევან ბერძენიშვილი, შალვა ნათელაშვილი, გოგა ხაინდრავა – არავის დაუკითხავს.

თითოეული ეს ჩანანერი კონკრეტულ პერიოდში საზოგადოებრივ აზრზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენდა, ხელისუფლებას ოპოზიციის დისკრედიტაციასა და პოლიტიკური მიზნების მიღწევაში ეხმარებოდა, შემდეგ კი ყველას ავიწყებოდა. მათ შორის ხელისუფლებასაც.

პოლიტოლოგ გია ნოდის აზრით, მთავარი მიზეზი, რის გამოც „სახალხო კრების“ ლიდერები ჯერჯერობით არ არიან დაკავებული, საერთაშორისო რეპუტაციაა: „იმ ჩანანერებში, რომლებიც შსს-მ გაავრცელა, ნათლად ჩანს ორგანიზატორთა დანაშაულებრივ ქმედებებში მონაწილეობა, რაც სავესებით საკმარისია გამოძიების დასაწყებად და ეს გამოძიება დაწყებულია. მაგრამ ხელისუფლება ფრთხილობს, რომ არ დაბრალდეს თითქოს მას ჰყავს პოლიტპატიმრები და პოლიტიკური ნიშნით განსხვავებულ ადამიანებზე ახორციელებს დევნას“.

არ არის გამორიცხული, ხელისუფლებამ ჩვეული ტაქტიკა აირჩიოს და ამჯერადაც ნინო ბურჯანაძის და მისი ოჯახის წევრების სამართლებრივი დევნის ნაცვლად, პოლიტიკურად გაბანკოტებული ექს-სპიკერის მარგინალიზაციას შეუწყოს ხელი. ბურჯანაძისა და მისი ოჯახის წინააღმდეგ სისხლის სამართლებრივ დევნას, შესაძლოა, ექს-სპიკერისთვის წამებულის იმიჯის მორგება მოჰყვეს.

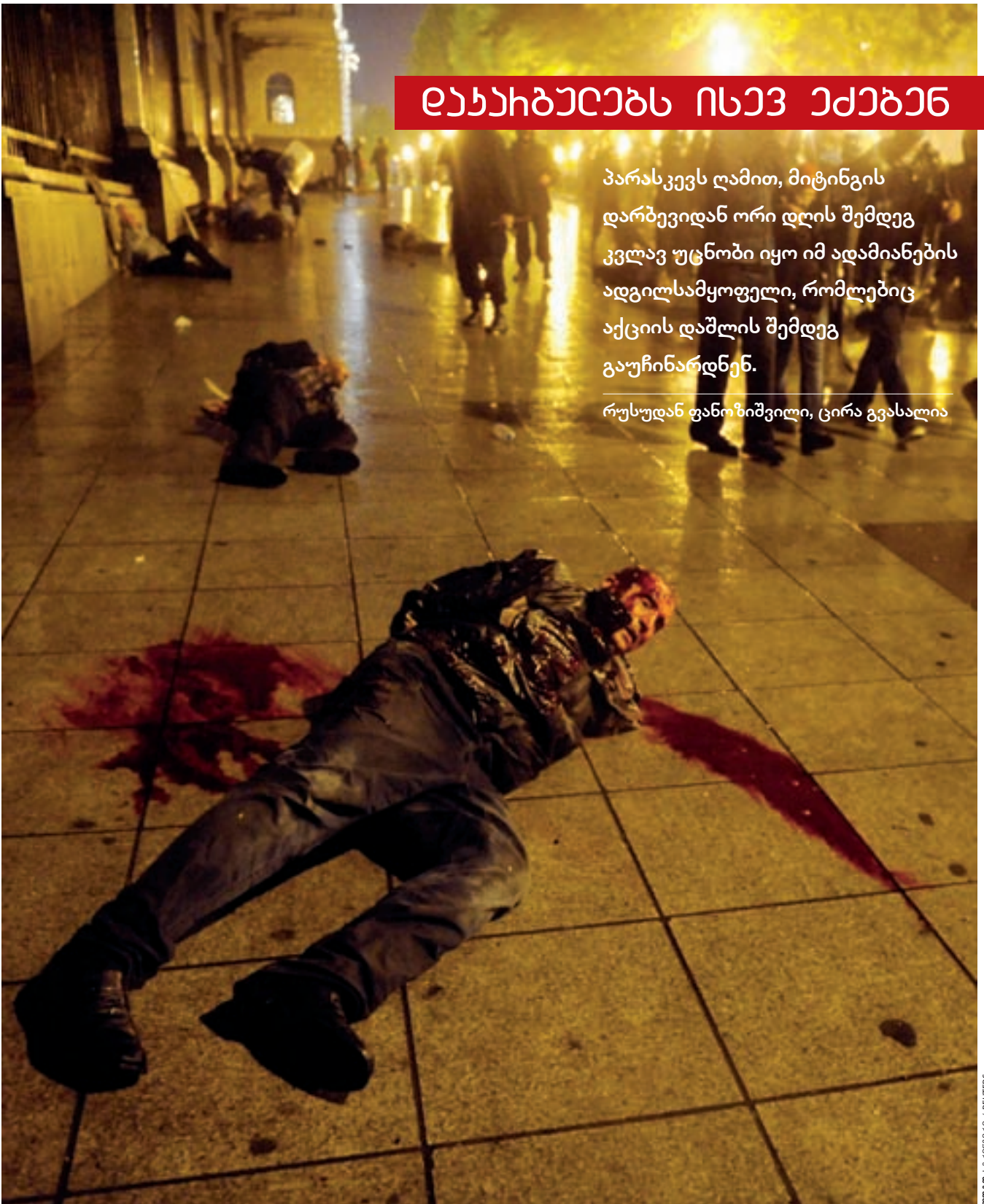
როგორც ჩანს, ხელისუფლების ეს ტაქტიკა კარგად იცის თავად ბურჯანაძემაც. რესპუბლიკურ საავადმყოფოში, დაშავებულების მოსანახულებლად მისული, გაბრაზებული ნინო ბურჯანაძე სამართალდამცავებისგან ჯიუტად ითხოვდა დაპატიმრებას, თუმცა მას ყურადღებას არავინ აქცევდა.

დახახბულებს ისევ ეძებენ

პარასკევს ღამით, მიტინგის დარბევიდან ორი დღის შემდეგ კვლავ უცნობი იყო იმ ადამიანების ადგილსამყოფელი, რომლებიც აქციის დაშლის შემდეგ გაუჩინარდნენ.

რუსუდან ფანოზიშვილი, ცირა გვასალია

ფოტო სპონსორი / REUTERS

27 მაისს სალამოს თავისუფლების მოედნის მიმდებარე ტერიტორიაზე ორი მამაკაცის გვამი იპოვეს. ერთ-ერთია 49 წლის ნიკა კვინტრადე, რომელსაც ოჯახი 26 მაისს მიტინგის დარბევის შემდეგ ეძებდა. პარასკევს ღამით, როცა „ლიბერალი“ დასაბეჭდად მზადდებოდა, ჯერ კიდევ უცნობი იყო მეორე გარდაცვლილი მამაკაცის ვინაობა და ისიც, თუ კონკრეტულად რა ადგილას იპოვეს გვამები.

იმავე სალამოს შს სამინისტროს ვებ-გვერდზე გაჩნდა ასეთი ინფორმაცია: „27 მაისს დილით, თავისუფლების მეტროსთან მდებარე ერთ-ერთი მალაზიის სახურავზე აღმოჩენილი იქნა 2 მამაკაცის გვამი. წინასწარი მონაცემებით, გარდაცვალების მიზეზი ელექტროსადენებთან მათი შეხება იყო. გამოძიება სწავლობს ამ პირების შესაძლო კავშირს რუსთაველის პროსპექტზე გამართულ საპროტესტო აქციასთან“.

ნიკა კვინტრადის გვამი ასათიანის ქუჩაზე, პროზექტურაში მისმა მეგობრებმა ამოიციხეს. 49 წლის თბილისელი არქიტექტორის ნიკა კვინტრადის მეგობარი რეზო რეხვიაშვილი აცხადებს, რომ ის და ნიკა აქციის დარბევის ღამეს პარლამენტის შენობის წინ იმყოფებოდნენ: „დაახლოებით პირველის 15 წუთი იქნებოდა, როდესაც სპეცდანიშნულების რაზმთან მოგვიხდა შეტაკება, ჩვენ აქციის მონაწილეები კი ვიყავით, მაგრამ არ ვყოფილვართ ნინო ბურჯანაძის მხარადამჭერები, ხელში არც დროშის ტარები გვჭერია. ბოლოს როდესაც ვნახე ნიკა, დავინახე რომ სპეცრაზმელები ხელკეტებსა და წიხლებს ურტყამდნენ. მეც იგივე დღეში ვიყავი. ამის შემდეგ ნიკა აღარ მინახავს“.

ნიკა კვინტრადის გვარი სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და აქტივისტების მიერ შედგენილ დაკარგულთა სიაში არ ფიგურირებდა. აქტივისტი დაჩი ცაგურია, რომელმაც „ფეისბუქზე“ მიტინგის დროს დაკარგულთა მოსაძებნად და ინფორმაციის შესაგროვებლად სპეციალური გვერდი შექმნა, ამბობს, რომ დაკარგულთა ახლობლები ზოგჯერ ერიდებოდნენ აქტივისტებისთვის საკუთარი ნათესავების გვარ-სახელების

გამხელას სამართალდამცავთა მხრიდან დევნის შიშით.

27 მაისს სალამოს, შს სამინისტრომ გამოაქვეყნა იმ 105 ადამიანის სია, რომლებიც 26 მაისს აქციის დაშლისას დააკავეს. დაკავებულთა სიაში აღმოჩნდა 7 ადამიანი იმ 40-ზე მეტი მოქალაქედან, რომლებიც პარასკევს ღამით ჯერ კიდევ დაკარგულთა სიაში ირიცხებოდნენ.

შს-ს მიერ გამოქვეყნებულ დაკავებულთა სიაში არ არის მიტინგების ერთ-ერთი ორგანიზატორი ირაკლი ბათიაშვილი. მისი მეუღლის – მაიას ინფორმაციით, ირაკლი ბათიაშვილი თავდაპირველად მოდულის შენობაში ჰყავდათ მიყვანილი. მაია ბათიაშვილი გამოთქვამს ეჭვს, რომ მისი მეუღლე სასტიკად ნაცემია და სამართალდამცავები მის ადგილსამყოფელს ამ მიზეზით არ ახმაურებენ.

26 მაისს, დილიდან, თბილისის საქალაქო სასამართლოში მიტინგის დაშლის დროს დაკავებულების სასამართლო პროცესები დაიწყო. დაკავებულების ოჯახის წევრებთან ერთად აქ ის ხალხიც იკრიბებოდა, ვინც დაკარგულ ახლობლებს ეძებდა.

საქალაქო სასამართლოს საინფორმაციო განყოფილებასთან რიგი იდგა.

„დავით ქინქლაძეზე პროცესი ხომ არ ყოფილა?“ – იკითხა ხანშიშესულმა ქალბატონმა. პასუხი უარყოფითი იყო.

„მგელაძეები, რეზო და სიმონ მგელაძეები?“ – მგელაძეების ადვოკატებმა შეიტყვეს, რომ მათი დაცვის ქვეშ მყოფები იზოლატორში არიან. „პროცესი უკვე ჩატარებულია წუხელ“, – გვითხრა ერთ-ერთმა ადვოკატმა.

„ჩემს ქმარს ვეძებდი, აქციაზე იყო, „სახალხო კრების“ წევრია. საავადმყოფოები შემოვიარე, ბოლოს აქ მოვედი. ახლა გავიგე, რომ 30-დღიანი პატიმრობა შეუფარდებიათ“, – გვიყვება სასამართლოს შენობიდან გამოსული ახალგაზრდა ქალი.

27 მაისს სალამოს შს-მ გამოაქვეყნა დარბეული აქციის დროს დაკავებულთა სია, რომელშიც 105 ადამიანი ირიცხება. ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსის, შოთა უტიაშვილის თქმით,

შს-ს არ შეუძლია გასცეს დამატებითი ინფორმაცია მაგალითად იმის შესახებ, თუ რა ბრალდებით დააკავეს მომიტინგეები, რა მოტივით აღიძრა მათ წინააღმდეგ საქმე და რა ვადით შეეფარდათ პატიმრობა. შს სამინისტროში არ გასცემდნენ ინფორმაციას არც აქციის დაშლის შემდეგ დაკარგული მოქალაქეების შესახებ და არ აკონკრეტებდნენ არც იმას, თუ რამდენი მოქალაქე გადაიყვანეს სხვადასხვა კლინიკაში დარბევისას მიღებული ტრავმების გამო. მონაცემებს არ ფლობს არც ჯანდაცვის სამინისტრო.

ამიტომ დაზუსტებით თქმა, რამდენი ადამიანი დაშავდა აქციის დაშლისას, შეუძლებელია. დაკარგულების შესახებაც მხოლოდ სხვადასხვა ორგანიზაციე-

■ საია-ს იურისტები აცხადებენ, რომ ზედმინვნით დახურული ინფორმაციის გამო ვერ შეძლეს იმ მოქალაქეების დახმარება, რომლებიც დაკარგული ახლობლების მოძებნას თხოვდნენ მათ.

ბის მიერ შედგენილი არაოფიციალური სია არსებობს, რომელსაც 26-27 მაისს პერიოდულად აკლდებოდა ნაპოვნი ადამიანების სახელები, მაგრამ პარალელურად ახალი სახელებითაც ივსებოდა.

იურისტები, რომლებიც 26 მაისს შემდეგ განვითარებულ მოვლენებს ადევნებდნენ თვალ-ყურს, აცხადებენ, რომ

საქმის არსში გარკვევას ხელს, პირველ რიგში, სწორედ ინფორმაციის დახურულობა უშლიდა.

„ხშირად ჩვენს ადვოკატებს არ ეუბნებოდნენ, სად ტარდებოდა დაკავებულთა პროცესები, ან მიუთითებდნენ, მაგრამ მერე აღარ უშვებდნენ“, – ამბობს „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“

(საია-ს) იურისტი, თამარ ჩუგოშვილი და დასძენს, რომ მომიტინგეთა უფლებების დარღვევა სამართალდამცავებმა სასამართლო პროცესებამდე დაიწყეს – ჯერ კიდევ რუსთაველის გამზირზე მათი დაკავებისას.

გაზისა და წყლის ჭავლის გაშვების შემდეგ სპეცრაზმელებმა ათეულობით ხელშეკრული ადამიანი რუსთაველის გამზირზე და მიმდებარე ქუჩებზე ასფალტზე დაანგინეს. ზოგიერთ მათგანს ხელკეტებს ურტყამდნენ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას აყენებდნენ. უკვე სასამართლოზე კი მათ ჩვენებებს ყურადღებას საერთოდ არ აქცევდნენ.

„მიუხედავად იმისა, რომ პროცესზე მიყვანილი ზოგიერთი დაკავებული ნაცემი იყო, მოსამართლე საერთოდ არ ამახვილებდა ყურადღებას მათ დაზიანებებზე. ერთადერთი, რასაც სასამართლო პასუხისმგებლობის შეფარდებისას ეყრდნობოდა, პოლიციელის ჩვენება და დაკავების ოქმი იყო“, – ამბობს თამარ ჩუგოშვილი.

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ ინფორმაციით, დაკავებულთა უმრავლესობას საქალაქო სასამართლოში 30-35 დღით ადმინისტრაციული პატიმრობა ან 400-ლარიანი ჯარიმა შეუფარდეს. მათივე ცნობით, მომიტინგეები, ძირითადად, „ბოროტი დაუმორჩილებლობის“ მოტივით დააკავეს.

საია-ს იურისტები აცხადებენ, რომ ზედმინვნით დახურული ინფორმაციის გამო ვერ შეძლეს იმ მოქალაქეების დახმარება, რომლებიც დაკარგული ახლობლების მოძებნას თხოვდნენ მათ: „ჩვენ იმასაც ვერ ვიგებთ, ის ადამიანები ვისაც ოჯახები ეძებენ, დაკავებულები არიან თუ არა. იზოლატორში უნდა ვეძებოთ, თუ კიდევ სხვაგან“, – ამბობს თამარ ჩუგოშვილი.

„დემურ მანაგაძე აქ წევს?“ — პატარა სარკმლიდან შესძახა ორმა ქალმა რესპუბლიკური საავადმყოფოს დაცვას, რომელიც ფანჯარას მხოლოდ ზოგჯერ აღებდა და მოქალაქეების კითხვებს სიტყვაძუნნად პასუხობდა. უარის მიღების შემდეგ ქალბატონები უკან გაბრუნდნენ, – „ლუდუშაურშიც ვიყავით, არც იქ იყო“.

26 მაისიდან მოყოლებული დაკარგული მომიტინგეების ნათესავებს საკუთარი ოჯახის წევრების ძებნა მარტო უწევდათ. არც ერთ საავადმყოფოში არ იყო გამოკრული იმ მოქალაქეების სია, რომლებიც საავადმყოფოში მიტინგიდან გადაიყვანეს, საავადმყოფოს დაცვის წევრები კი ხშირად მათ უხეში უარით ისტუმრებდნენ.

„სიები მაინც გამოაკარით, მანდ ვინ გყავთ და ვინ არა“, – ითხოვდა ერთი ქალბატონი, რომელიც საკუთარ ნათესავს ჯერ ლუდუშაურის კლინიკაში ეძებდა, შემდეგ რესპუბლიკურში მივიდა, იქიდან კი კიდევ სხვა საავადმყოფოს მიაშურა.

დაშავებულთა შესახებ ინფორმაციის გადამონმნება შეუძლებელი იყო ლუდუშაურის სახელობის კლინიკაშიც. „ლიბერალი“ არც ქალაქის პირველ კლინიკურ საავადმყოფოში, ე.წ. „არამიანცში“ შეუშვეს, თუმცა დაშავებულთა შესახებ მეტ-ნაკლებად სრული ინფორმაცია

მაინც იქ გაცევს. 27 მაისს „არამიანცში“ აცხადებდნენ, რომ მათ კლინიკაში მიტინგის დროს დაზარალებული ყველა პაციენტი უკვე განერილი იყო.

იმ მოქალაქეების დასახმარებლად, რომლებიც აქციის დაშლის შემდეგ საკუთარ გაუჩინარებულ ნათესავებს ეძებდნენ, „ფეისბუქზე“ სპეციალური გვერდი – „26 მაისს უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა შტაბი“ შეიქმნა, რომელზეც სოციალური ქსელის მომხმარებლებმა 40-ზე მეტი გაუჩინარებულის სახელი და გვარი გამოაქვეყნეს. დაკარგულთა 49-კაციანი სია შეადგინა მედიაკავშირმა „ობიექტივმა“. თუმცა, როგორც „ობიექტივის“ წარმომადგენელი, სოსო მანჯავიძე ამბობს, სიას ყოველდღე ემატება ახალი სახელები. 27 მაისის ჩათვლით კი სულ 3 ადამიანის პოვნა შეძლეს.

პარასკევს, 27 მაისს 48 წლის სიღნაღელ გიანაცვლიშვილს ჯერ კიდევ ეძებდა მეუღლე: „ვილაცას უნახავს ტელე-

ვიზიაში, აქციაზე ჩაცუცქული იჯდაო, მაგის მერე არაფერი ვიცი. რესპუბლიკურშიც ვიყავით და ლუდუშაურშიც, მაგრამ არ იყო“, – აცხადებს ქალბატონი ლალი, „– ჩვენ არავინ დაგვკავშირებია დასახმარებლად, პოლიციასაც მივმართეთ, თუმცა, გვითხრეს, ვერაფრით დაგვხმარებითო“.

„ფეისბუქზე“ უგზოუკვლოდ დაკარგულთა გვერდის შემქმნელი დაჩი ცაგურია და „კონსერვატიული პარტიის“ წარმომადგენელი ლაშა ჩხარტიშვილი 27 მაისს დაკარგულების საკუთარი სიით რესპუბლიკურ კლინიკაში მივიდნენ. ისინი საავადმყოფოს ექიმებისგან ითხოვდნენ ინფორმაციას იმ ადამიანების შესახებ, რომლებიც პარასკევს ჯერ კიდევ რჩებოდნენ კლინიკაში სამკურნალოდ. გაირკვა, რომ დაკარგულთა სიიდან სამი ადამიანი მართლაც მკურნალობდა რესპუბლიკურ საავადმყოფოში, თუმცა 27 მაისს ისინი კლინიკიდან უკვე განერილები იყვნენ. ■

ფოტო თემო ბაჩიაშვილი

ქანალობა ეუხნაციისტებზე

ჟურნალისტების ნაწილი, რომელიც 26 მაისს მიტინგის დაშლას აშუქებდა, პოლიციელთა მხრიდან ძალადობის ფაქტებს იხსენებს.

მარიკა ქონიაშვილი

26 მაისს აქციის დაშლას 100-მდე ქართველი და უცხოელი ჟურნალისტი აშუქებდა. მათგან დაახლოებით ათი ჰყვება, თუ როგორ სცემეს სპეცრაზმელებმა, ანდა მიტინგზე გადაღებული მასალა და აპარატურა წაართვეს.

გაზეთ „გურია ნიუსის“ ჟურნალისტი – ნატო გოგელია – ფოტოკამერით აფიქსირებდა, თუ როგორ სცემდა 4-5 სპეცრაზმელი ნაქცეულ მომიტინგეს. სპეცრაზმელებმა მას ნიხლი ამოარტყეს და კამერა წაართვეს, შემდეგ კი, როცა მიხვდნენ, რომ ჟურნალისტი კადრებს ტელეფონითაც იღებდა, ტელეფონიც გამოგლიჯეს.

კამერა დაუზიანეს და წაართვეს „ნეტგაზეთის“ რედაქტორ ნესტან ცეცხლაძესაც, რომელმაც ასფალტზე გაუნძრევლად დაგდებული ადამიანი დაინახა: „რამდენიმე წამში შევნიშნე, რომ ძირს დაგდებულს ერთი ნიღბიანი სპეცრაზმელიც აკვირდებოდა და სხეულს ფეხით უსინჯავდა. შეამჩნია, რომ ვუყურებდი და მაშინვე გავიქეცი. კინოთეატრთან ახლოს, ბორდოურის ქვემოთ, მეორე დაცემული ადამიანიც შევნიშნე, სიცოცხლის ნიშანწყალი არც მას ეტყობოდა... ვცდილობდი მიმხვდარიყავი, ცოცხალი თუ იყო. სწორედ ამ დროს მეცა ნიღბიანი სპეცრაზმელი და კამერა წამართვა. ყველაზე მეტად მაინტერესებს, იყვნენ თუ არა ისინი ცოცხლები. ვერაფერს ვიცი, რომ ვინმე დაზარალებულს, რომ ცოცხლები იყვნენ, ან მკვდრები. ეს მე თავად უნდა გამეჩვენებინათ და ამის შესაძლებლობა უნდა მოეცათ, რადგან ჟურნალისტი ვიყავი“, – წერს თავის ბლოგში ნესტან ცეცხლაძე.

„აღმოვჩნდი „ქორთიარდ მერიოტთან“, სადაც რუსთაველის სიღრმიდან გამოჰყავდათ აქციის ბორკილდადებულნი მონაწილეები და ყვითელ ავტობუსებში სვამდნენ. ამ ყველაფერს ფლიპ-კამერით ვიღებდი. უცებ სპეცრაზმის

სამი ნიღბიანი თანამშრომელი მომვარდა“, – იხსენებს სააგენტო „ინტერპრესნიუსის“ ჟურნალისტი, დარეჯან პაატაშვილი. ერთ-ერთმა სამართალდამცავმა დარეჯანს ყელზე მთელი ძალით მიაჭირა იდაყვი, მეორემ კი სწორედ ამ დროს გამოგლიჯა კამერა.

ზოგი დაშავებული ჟურნალისტი აღნიშნავს, რომ სპეცრაზმის თანამშრომელთა შორის, შეხვდნენ ისეთებიც, რომლებიც მათ თანაგუნდელთა აგრესიისგან იცავდნენ. თუმცა, სხვებს ასე არ გაუმართლათ. „ნეტგაზეთის“ ჟურნალისტს, თამაზ კუპრეიშვილს, ახსნა-განმარტების მიუხედავად, რომ ჟურნალისტი იყო, სპეცრაზმელებმა რეზინის ხელკეცილები მანძი ურტყეს და ძირსდაგდებულს კამერაც წაართვეს.

საინფორმაციო სააგენტო „ინტერპრესნიუსის“ ჟურნალისტი, მალხაზ ჭკადუა, თავის ოპერატორთან და სააგენტო „ექსპრესნიუსის“ ორ თანამშრომელთან ერთად, 15-იოდე სპეცრაზმელმა დააკავა და ხელკეცილებით სცემა. შემდეგ ჯერ თაბუკაშვილის ქუჩაზე, პოლიციის შენობაში

გადაიყვანეს, იქიდან – დღმის პოლიციის სამმართველოში, სადაც დაკავებულების მტკიცებამ, რომ ჟურნალისტები არიან, გაჭრა და უვნებლად გაუშვეს.

პარასკევს, 27 მაისს ორგანიზაციამ „რეპორტიორები საზღვრებს გარეშე“ სპეციალური განცხადება გამოაქვეყნა, რითაც დაგმო თბილისში დემონსტრაციის დაშლისას ჟურნალისტებზე ძალადობის ფაქტები.

მედია სამართლის ექსპერტმა, სანდრო ბარამიძემ, სპეცრაზმის თანამშრომლების ქმედებას ძალის გადამეტების კლასიკური ნიმუში უწოდა.

„არ არსებობს რაიმე ნორმატიული აქტი ან კანონი, რომელიც ჟურნალისტებს ქუჩაში განვითარებული მოვლენების დაფიქსირებას აუკრძალავს. ჟურნალისტისთვის ხელის შეშლა – კამერის წართმევა, ფიზიკური ძალადობა – არის დანაშაული“, – აცხადებს ბარამიძე.

შს სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსმა შოთა უტიანიშვილმა აქციის დაშლისას დაშავებულ ჟურნალისტებს ბოდიში 26 მაისს, ღამითვე მოუხადა. თუმცა, კოალიცია „მედიის ადვოკატიზაციისთვის“ წევრები აცხადებენ, რომ ბოდიშის მოხდა საკმარისი არ არის. კოალიციის წევრები 26 მაისს მომხდარი ინციდენტების გამო შს სამინისტროს სამპუნიქტიან მოთხოვნას წარუდგენენ. პირველ რიგში, ითხოვენ ჟურნალისტებზე ძალადობის თითოეული შემთხვევის გამოძიებასა და დამნაშავე პოლიციელების დასჯას. ასევე საჭიროდ მიაჩნიათ, რომ იმ ჟურნალისტებს, რომელთაც აპარატურა წაართვეს და დაუზიანეს, აუნაზღაურდეთ ზარალი; ხოლო პოლიციელებს ჩაუტარდეთ სპეციალური ტრენინგი იმის ასახსნელად, თუ როგორ უნდა მოიქცნენ მსგავს სიტუაციებში ჟურნალისტებთან ურთიერთობისას.

■ პარასკევს, 27 მაისს ორგანიზაციამ „რეპორტიორები საზღვრებს გარეშე“ სპეციალური განცხადება გამოაქვეყნა, რითაც დაგმო თბილისში დემონსტრაციის დაშლისას ჟურნალისტებზე ძალადობის ფაქტები.

ალექსი 2011

მაია ნიკლაური

26 მაისს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი ალლუმში, ტრადიციულად, პარლამენტის შენობის წინ გაიმართა. რუსთაველის გამზირზე მოქალაქეები დილის 9 საათიდან შეგროვდნენ. თითოეული მათგანი შემოდობილ ტერიტორიაზე მხოლოდ მკაცრი შემოწმების გავლის შემდეგ მოხვდა.

საზეიმო ალლუმში საქართველოს პრეზიდენტმა, მიხეილ სააკაშვილმა ჩაიბარა. მან ჯერ „სახალხო კრების“ აქციის დაშლისას გარდაცვლილთა და დაზარალებულთა ოჯახებს მიუსამძიმრა. შემდეგ კი განაცხადა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის 20 წლისთავის ჩაშლა „ქვეყნის გარეთ დაწერილი სცენარის მიხედვით“ იგეგმებოდა.

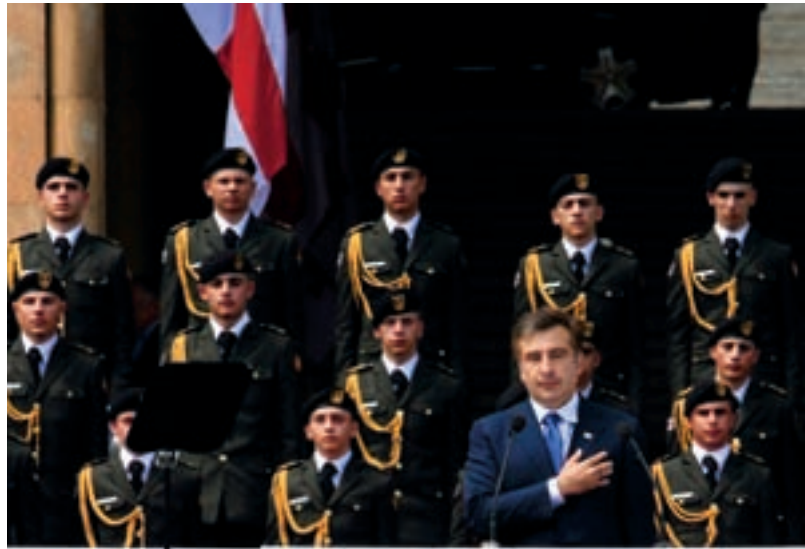
„ამ პოლიტიკოსებს თავის მცირერიცხოვანი ჯგუფებით სურდათ სწორედ სიტყვის თავისუფლებაზე და ქართულ დემოკრატიაზე ხელის აღმართვა. მათ სურდათ არა სიტყვის თავისუფლება, არამედ ძალადობა და მსხვერპლი“, – განაცხადა სააკაშვილმა.

ლონისძიებს საპარლამენტო უმრავლესობის წევრები, მთავრობა, უცხოელი დიპლომატები და სხვა მონაწილე სტუმრები ესწრებოდნენ. ალლუმში საქართველოს პიონიტი გაიხსნა, რომელიც სამხედრო ტანსაცმელში გამოწყობილმა ნინი ბადურაშვილმა შეასრულა.

სამხედრო ალლუმში კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის მსმენელები, სახმელეთო ჯარების ქვედანაყოფები, ცალკეული მსუბუქი ქვეითი ბატალიონი, ცალკეული კავშირგაბმულობის ბატალიონი, გვარდია და საავიაციო ქვედანაყოფები მონაწილეობდნენ. ალლუმზე პირველად გამოვიდა ახალი სადაზვერვო მანქანა, ჯავშანტრანსპორტიორი „დიდგორი“, რომელიც საქართველოს თავდაცვის სამინისტროზე დაქვემდებარებულ სატანკო სანარმოში აიწყო.

მიხეილ სააკაშვილმა საპრეზიდენტო ბრწყინვალების ორდენით 15 საზოგადო მოღვაწე, ვახტანგ გორგასლის მე-2 ხარისხის ორდენით კი 3 სამხედრო პირი დააჯილდოვა.

ალლუმში მოიერიშე სუ-25-ის ტიპის თვითმფრინავებმა დაასრულეს და ცაზე საქართველოს დროშის ფერები დახატეს. ალლუმის დასასრულს ნაციონალური ბალეტის „სუხიშვილების“ ცეკვა და ციდან კანფეტების ჩამოყრა იგეგმებოდა, თუმცა სავარაუდოდ, წინა ღამეს მომხდარი მოვლენების გამო, ორივე ნომერი ლონისძიების ორგანიზატორებმა პროგრამიდან ამოიღეს.

ფოტოები: თემო პაჩიშვილი

ხადინაძის საჯარო სახით ნახსენს ჩაბახდა

ინტერვიუ „თავისუფალი დემოკრატების“ ლიდერთან
ირაკლი ალასანიასთან

„დარწმუნებული ვარ, რომ ეს დიდი ტრაგედია უფრო მეტად მოამწიფებს ჩვენს საზოგადოებას. მას მომავალში აღარ ექნება ფუჭი დაპირებების იმედი და სწრაფი, რევოლუციური ცვლილებების მოლოდინი“.

ბატონო ირაკლი, 26 მაისის შემდეგ გაკეთებულ პირველ განცხადებაში თქვენ აღნიშნეთ, რომ მომხდარი ტრაგედია უპასუხისმგებლო პოლიტიკოსების კისერზეა. კონკრეტულად ვის ადანაშაულებთ?

არ შეიძლება, მხოლოდ ერთი მხარე იყოს დამნაშავე ასეთ ტრაგედიაში. აქ არის ცინიზმი, უპასუხისმგებლობა და პოლიტიკური უტიფრობა, ორივე მხრიდან.

თუმცა, როცა ხალხი პროტესტის გამოხატვის რადიკალურ ფორმას ირჩევს, ეს, პირველ რიგში, ხელისუფლის ბრალია. პირადად სააკაშვილის ბრალია, რადგან მან ხალხთან ურთიერთობის სხვა გზა არ დაიტოვა, გარდა ძალადობისა. მას აღარ ესმის ხალხის.

პირადად სააკაშვილმა შეაფერხა საარჩევნო რეფორმასთან დაკავშირებული მოლაპარაკება, რამაც საპროტესტო ელექტორატში კიდევ უფრო გააღრმავა უიმედობის და უპერსპექტივობის განცდა.

დარწმუნებული ვარ, 2 თვის წინ „რეიანის“ მოლაპარაკებებში რაიმე შედეგი რომ ყოფილიყო, ასეთ პროტესტზე ხალხი არ წავიდოდა.

ამავე დროს, უპასუხისმგებლობა არ ესწნებათ აქციების ორგანიზატორებს, რომლებმაც ზუსტად იცოდნენ, რომ პროტესტის ამ ფორმას ქვეყანაში პოლიტიკური ცვლილება არ მოჰყვებოდა. მათ ზუსტად იცოდნენ, რომ დაინყებოდა რეპრესიები და მიუხედა-

ფოტო: ლევან ხარაძე

ვად ამისა, ხალხი ფიზიკური საფრთხის ქვეშ დააყენეს.

რაც მოხდა, ყველას ბრალია, მაგრამ კიდევ ერთხელ გავიმეორებ – პირველ რიგში, სააკაშვილის. მით უმეტეს, რომ ამკარად გაიცა ბრძანება, მომიტინგეებს განსაკუთრებული სისასტიკით გასწორებოდნენ, მაშინ როცა ამგვარი სისასტიკის არანაირი საჭიროება არ არსებობდა.

ეს იყო სადამსჯელო ოპერაცია, რათა განსაკუთრებით ახალგაზრდები დაესაჯათ სამაგალითოდ, რომ მათთვის პროტესტის განწყობა ჩაეკლათ. და რაც მთავარია, მომავალში სხვებმა რომ არ გაბედონ ქუჩაში გამოსვლა.

■ დარწმუნებული ვარ, რომ ეს დიდი ტრაგედია უფრო მეტად მოამწიფებს ჩვენს საზოგადოებას.

მას მომავალში აღარ ექნება ფუჭი დაპირებების იმედი და სწრაფი, რევოლუციური ცვლილებების მოლოდინი.

დარწმუნებული ვარ, რომ ეს დიდი ტრაგედია უფრო მეტად მოამწიფებს ჩვენს საზოგადოებას. მას მომავალში აღარ ექნება ფუჭი დაპირებების იმედი და სწრაფი, რევოლუციური ცვლილებების მოლოდინი. ვფიქრობ, 26 მაისის შემდეგ ამ მოლოდინის ადვილად გაღვივებას ვერავინ ვეღარ შეძლებს. დადგა დრო სერიოზული პოლიტიკური კულტურის დამკვიდრებისთვის, მაგრამ სამწუხაროა, რომ ამას მსხვერპლი უძღოდა წინ.

ხომ არ ფიქრობთ, რომ ხელისუფლებასაც ზუსტად იგივე მიზანი ჰქონდა, როცა სასტიკად არბევდა მომიტინგეებს – ანუ ძველი პოლიტიკური ეპოქის დასრულება. რომ მომავალში არავის ჰქონდეს ხელისუფლების შეცვლის ილუზია ქუჩის აქციებით?

შესაძლოა, მაგრამ ის ცინიზმი, რომელიც გამოავლინა სააკაშვილმა, პირიქით, უფრო მეტად უწყობს ხელს ანტიგონისტურ განწყობას ხალხში.

სწორედ ამით განესხვავდებით ჩვენ სააკაშვილისგან. ჩვენ ვამბობთ, რომ მხოლოდ პოლიტიკური შეთანხმებით, ერთმანეთის მიმართ ნდობის გამოხატვით უნდა დასრულდეს გაუთავებელი რევოლუციების და კატაკლიზმების ეპოქა. სააკაშვილს კი ისევ სჯერა, რომ ხალხში პროტესტის ჩახშობას ძალადობით მოახერხებს.

2009 წელს, როცა ქუჩაში თქვენც იდექით, ბევრად უფრო მასშტაბური აქციები იყო. მაშინ ხელისუფლება, რომელმაც 2007 წლის მიტინგი დაარბია და ამ კრიზისიდან დიდხანს გამოდიოდა, რამდენიმე თვე მოთმინებით ელოდა, როდის დაიშლებოდა რუსთაველის გამზირზე საკნების ქალაქი. თქვენი აზრით, ამჯერად რატომ გადაწყვიტეს მიტინგის დარბევა? ხელისუფლება დღეს თავს უფრო თავდაჯერებულად გრძნობს, ვიდრე 2009 წელს?

არა მგონია, დღეს სააკაშვილს თვითრწმენის მეტი საფუძველი ჰქონდეს. აქ საქმე ისაა, რომ აქციების ზოგიერთმა ორგანიზატორმა ღიად თუ ფარულად მოუწოდა ხალხს ძალის-

მიერი ურთიერთდაპირისპირებისკენ. ცხადია, ხელისუფლებამ ეს მოწოდება გამოიყენა. ისევ შეიქმნა რუსეთისგან საგარეო მტრის ხატი და ამას ამოფარებულმა ხელისუფლებამ თავს უფლება მისცა, ნეგატიური ენერგია გადმოენთხია ხალხზე. ეს სააკაშვილის ბუნებაა და ჩვენ მას ვერ შევცვლით.

ჩვენ, პოლიტიკოსებს, წინდახედულება და გონიერება უნდა გვეყოს, რომ ასეთი აგრესიის მიზეზი არ მივცეთ ხელისუფალს, რომელიც ბუნებით ავტორიტარია.

თქვენ ფიქრობთ, რომ 26 მაისის საბოლოოდ დამარცხდა რადიკალური ოპოზიცია?

ჩემი აზრით, რადიკალიზმი საქართველოში წარსულს ჩაბარდა. მაგრამ ამაში საზოგადოების მონიჭულობის დამსახურებას უფრო ვხედავ, ვიდრე ხელისუფლების სადამსჯელო ოპერაციის. რა თქმა უნდა, რეპრესიული სახელმწიფო აპარატის პერიოდში ყოველთვის იქნება ადამიანების ჯგუფი, რომელიც სწრაფ ცვლილებას და ერთ ღამეში ხელისუფლების შეცვლას მოითხოვს, მაგრამ საზოგადოების დიდი ნაწილი მათ მხარს არ დაუჭერს. ქართული საზოგადოების უდიდესი ნაწილი ემხრობა თავისუფალ საარჩევნო გარემოში ჩატარებული არჩევნებით მიღწეულ ცვლილებას.

7 თვეზე მეტია, რვა ოპოზიციური პარტია ხელისუფლებასთან მოლაპარაკებებს ცდილობს საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, თუმცა ჯერჯერობით არანაირი პროგრესი არ არის. ხომ არ ფიქრობთ, რომ კონსტრუქციულ ოპოზიციასაც იგივე საფრთხე ემუქრება, რაც რადიკალებს – სრული დისკრედიტაცია საზოგადოების თვალში?

ამ მოლაპარაკებების საფრთხე არის სააკაშვილი. თვენახევრის წინ, როდესაც მოლაპარაკებები შეჩერდა, ეს იყო პირადად სააკაშვილის გადაწყვეტილება. იგი დაეჭვდა, ხომ არ იცვლებოდა სისტემა ისე, რომ პარლამენტში მისთვის გარანტირებულ უმრავლესობას ვერ უზრუნველყოფდა. საპარლამენტო

უმრავლესობა მას ძალიან დასჭირდება იმ შემთხვევაში, თუ პრემიერად დარჩენას გადაწყვეტს.

თუმცა, ვერ დაგეთანხმებით, რომ მოლაპარაკებების ამ ფორმატს შედეგი არ მოჰყოლია. მთავარი და ამ ეტაპზე ერთადერთი რეზულტატი არის ის, რომ ამ კონკრეტული მოლაპარაკების ფორმატით ჩვენ მთლიანად შევცვალეთ საერთაშორისო საზოგადოების დამოკიდებულება სააკაშვილისადმი და ოპოზიციისადმი. ჩვენი (ოპოზიციის) წინადადადეგები არის არგუმენტირებული, რაციონალური და გათვლილია შეთანხმებების მიღწევისკენ, სააკაშვილი კი არის ადამიანი, რომელიც ირაციონალურად იქცევა და მოლაპარაკების პროცესს აფერხებს. ამ ყველაფერს ძალიან კარგად ხედავს საერთაშორისო საზოგადოება და ეს ძალიან მნიშვნელოვანი მიღწევაა.

ამავე დროს, ჩვენ ყველანაირად ვცდილობთ ჩავრთოთ ამ პროცესში ქართული სამოქალაქო საზოგადოება, გვინდა ძალიან დიდი ნაწილი საზოგადოების ამ პროცესის თანამონაწილე გახდეს და დღეს ასეც არის.

და სწორედ ამ ორი ფაქტორის – საერთაშორისო საზოგადოებისა და ქართული საზოგადოების მხარდაჭერის შემთხვევაში, სააკაშვილი იძულებული იქნება წავიდეს ცვლილებებზე, რაზეც ჩვენ ვსაუბრობთ.

იქნება თუ არა ეს ცვლილებები იდეალური? რა თქმა უნდა, არა. მოგვიწევს თუ არა ჩვენ გავიზიაროთ „ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ შემოთავაზებული წინადადება? რა თქმა უნდა, მოგვიწევს. იმიტომ, რომ შეთანხმება მიიღწევა მხოლოდ კომპრომისის გზით.

როგორც ჩვენ გვჭირდება ხელისუფლება იმიტომ, რომ მისი თანამონაწილობის გარეშე ვერაფერს შევცვლით, ისე ვჭირდებით ხელისუფლებას ჩვენ, რადგან ჩვენი თანამონაწილეობის, ჩვენი ლეგიტიმაციის გარეშე საერთაშორისო თანამეგობრობა არჩევნებს დემოკრატიულად არ აღიარებს. ■

ესაუბრა სოფო ბუკია.

აქსიის დაშლა - სამახოთიებში შეფასება

თამარ ჩუგოშვილი, „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე

შეკრებისა და მანიფესტაციის უფლება ნიშნავს მოქალაქეთა უფლებას, შეიკრიბონ სოლიდარობის ან პროტესტის გამოხატვის მიზნით, როგორც ქერქვეშ, ისე გარეთ.

ეს უფლება დაცულია მრავალი საერთაშორისო აქტით და ინსტრუმენტით, ასევე საქართველოს კონსტიტუციით და კანონმდებლობით. იგი საკმაოდ მაღალი დაცვის სტანდარტით სარგებლობს, ვინაიდან ის არის დემოკრატიული მმართველობის ერთ-ერთი საფუძველი და მისი შეზღუდვა მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში არის დაშვებული. ამ უფლების რეალიზაცია, როგორც წესი, სახელმწიფოს დისკომფორტთან არის დაკავშირებული და მას თმენის ვალდებულებას აკისრებს.

საქართველოს კონსტიტუცია კიდევ ერთი გარანტია შეკრების და მანიფესტაციის უფლების დაცვაში, კერძოდ, კონსტიტუცია აკეთებს სამ მნიშვნელოვან აღნიშვნას:

„1. ყველას, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც არიან სამხედრო ძალებისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროს შემადგენლობაში, უფლება აქვს წინასწარი ნებართვის გარეშე შეიკრიბოს საჯაროდ და უიარალოდ, როგორც ქერქვეშ, ისე გარეთ.

2. კანონით შეიძლება დანესდეს ხელისუფლების წინასწარი გაფრთხილების აუცილებლობა, თუ შეკრება ან მანიფესტაცია ხალხისა და ტრანსპორტის სამოძრაო ადგილას იმართება.

3. ხელისუფლებას შეუძლია შეკრების ან მანიფესტაციის შეწყვეტა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მან კანონსწინააღმდეგო ხასიათი მიიღო“.

საქართველოს კანონმდებლობა, კერძოდ, კანონი „შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ“ განსაზღვრავს გარკვეულ შეზღუდვებს და რეგულაციებს შეკრებებისა და მანიფესტაციების ჩატარების ნესთან მიმართებით, მაგალითად: დაუშვებელია მოწოდება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების დამზობის ან ძალადობით შეცვლისაკენ; ზოგიერთ შემთხვევაში, აუცილებელია აქციის შესახებ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსათვის შეტყობინება; აკრძალულია აქციის მონაწილეთათვის იარაღის, ფეთქებადი ნივთიერებების, ალკოჰოლური სასმელების ქონა; აკრძალულია განზრახ დაბრკოლებების შექმნა ტრანსპორტის გადაადგილებისთვის; მათ შორის, აკრძალულია ტრანსპორტის საგალი ნაწილის ხელოვნურად გადაკეცვა, თუ ამას არ მოითხოვს შეკრებაში ან მანიფესტაციაში მონაწილეთა რაოდენობა და ა.შ.

ფოტო გარდაქმნილი

2011 წლის 21 მაისს თბილისში დაწყებული საპროტესტო აქციების შესახებ ქ. თბილისის მერიამ მიიღო შეტყობინება, რომლის თანახმად მანიფესტაციის გამართვა იგეგმებოდა 25 მაისის ჩათვლით. 25 მაისს აქცია იმართებოდა საქართველოს პარლამენტის შენობის წინ. ამავე დღეს თბილისის მერიამ აქციის მონაწილეებს მოსთხოვა აქციის ადგილის შეცვლა და „შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ“ კანონით დადგენილი წესით ალტერნატიული ადგილები შესთავაზა, რაზეც აქციის ორგანიზატორებმა და აქციის მონაწილეებმა უარი განაცხადეს.

საქართველოს კანონი შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ ხელისუფლებას ანიჭებს უფლებამოსილებას, შეწყვიტოს შეკრება ან მანიფესტაცია, რომელიც კანონის მოთხოვნათა დარღვევით იმართება. თუმცა აქ მნიშვნელოვანია, რომ კანონმდებლობით გათვალისწინებული ფორმა-

ლური საფუძველი (მეტყობინების ვადის გასვლა, გზის გადაკეტვა) არ ამართლებს სამართალდამცავთა მიერ აქციის შეწყვეტის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებას. მიუხედავად კანონით მინიჭებული უფლებამოსილებისა, ხელისუფლების ორგანოები ვალდებული არიან იმოქმედონ საზოგადოების ინტერესების პროპორციულად, აქციის მონაწილეთა ფუნდამენტური უფლებების გათვალისწინებით.

მიუხედავად ამისა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლებმა მიიღეს აქციის დაშლის გადაწყვეტილება და როგორც შემდგომში საზოგადოება გახდა მომსწრე, გადამეტებული ძალის გამოყენებით მოხდა აქციის დაშლა.

ერთ-ერთი მთავარი პრინციპი, რომლითაც უნდა მოქმედებდეს სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენელი, არის ჰუმანიზმის პრინციპი, რაც ნიშნავს, რომ არ უნდა მოხდეს იმაზე მეტი ძალის გამოყენება, ვიდრე ეს აუცილებელია კონკრეტული საფრთხის გასაწივრებლად. არ დაიშვება, რომ პოლიციის მიერ გამოყენებული მეთოდები და საშუალებები ზიანს აყენებდეს ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას ან ლახავდეს მის პატივსა და ღირსებას.

სპეციალური საშუალებების გამოყენება, როგორცაა რეზინის ჭურვები, აკუსტიკური იარაღი, ცრემლსადენი გაზი, რეზინის ხელკეტი და ა.შ. დაიშვება მხოლოდ და მხოლოდ პროპორციულობისა და აუცილებლობის პრინციპის გათვალისწინებით. ამასთან, პოლიციელი ვალდებულია, ამგვარი საშუალებების გამოყენების შესახებ წინასწარ გააფრთხილოს პირი, მისცეს საკმარისი დრო, რათა მან შეასრულოს პოლიციელის კანონიერი მოთხოვნა.

მედიის მიერ გავრცელებული ინფორმაციის თანახმად, აქციის დაშლას მოჰყვა უკვე დაკავებული დემონსტრანტების ცემა, რომლებიც პოლიციას არავითარ წინააღმდეგობას არ უწევდნენ. გავრცელებული კადრებით ნათლად ჩანს, თუ როგორ უსწორდებოდნენ ფიზიკურად აქციის უკვე დაკავებულ მონაწილეებს.

ადგილი ჰქონდა ჟურნალისტების პროფესიული საქმიანობისთვის ხელის შეშლას, ცემას და აპარატურის დაზიანებას.

ამგვარი ძალის გადამეტება წარმოად-

გენს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებულ დანაშაულს, კერძოდ: „სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებას“ და „ჟურნალისტიკისათვის პროფესიულ საქმიანობაში უკანონოდ ხელის შეშლას“ ან „უფრო მსუბუქი დარღვევის შემთხვევაში, დისციპლინურ პასუხისმგებლობას. საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, აღნიშნული ფაქტები უნდა იქნას გამოძიებული და კანონდამრღვევი პირები უნდა მიეცენ პასუხისმგებლობა.

ამავე აქციის დაშლის დროს სამართალ-

■ ამგვარი ძალის გადამეტება წარმოადგენს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებულ დანაშაულს, კერძოდ: „სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებას“ და „ჟურნალისტიკისათვის პროფესიულ საქმიანობაში უკანონოდ ხელის შეშლას“.

დამცავი ორგანოების წარმომადგენლებმა წინააღმდეგობის განწვევისთვის დააკავეს აქციის მრავალი მონაწილე. „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“ დაკავებული პირების ინტერესების დაცვის დროს წააწყდა სხვადასხვა სირთულეებს და დარღვევებს, კერძოდ:

▶ დაკავებულთა ვინაობისა და ადგილსამყოფელის შესახებ დროებითი მოთავსების იზოლაციურებში ინფორმაციის მიღება თითქმის შეუძლებელი იყო; საია-ს ადვოკატებს არ ეძლეოდათ შესაძლებლობა, მოენახულებინათ დაცვის ქვეშ მყოფი პირები წინასწარი მოთავსების იზოლაციურში.

▶ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ არ მომხდარა დაკავებულ პირთა სიის გამოქვეყნება, არც დაკავებულ პირებს მიეცათ შესაძლებლობა დაკავშირებოდნენ ახლობლებს, შესაბამისად, დაკავებულთა ოჯახის წევრებს რამდენიმე დღის განმ-

ვლობაში არ ჰქონდა ინფორმაცია მათი ახლობლების ადგილსამყოფელის შესახებ.

▶ საია-ს ადვოკატებს სასამართლოში სერიოზული დაბრკოლებები შეექმნათ დაკავებული პირების შესახებ ინფორმაციის მოძიებასთან დაკავშირებით. მათ, აგრეთვე, თავიდან არ მიეცათ დაცვის განხორციელების შესაძლებლობა.

▶ დაკავებულ პირებს აღნიშნებოდათ ფიზიკური დაზიანებები. მოსამართლეების მხრიდან, როგორც წესი, აღნიშნული ფაქტები რეაგირების გარეშე რჩებოდა – ისინი არ ინტერესდებოდნენ, თუ რა ვითარებაში მოხდა აღნიშნული დაზიანებების მიღება.

▶ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებზე ერთადერთი მტკიცებულება, რასაც სასამართლო ეყრდნობოდა, იყო პოლიციის თანამშრომლის ახსნა-განმარტება, სამწუხაროდ, სასამართლო არ ინტერესდებოდა დამატებითი მტკიცებულებების არსებობის ფაქტით. ხშირ შემთხვევაში, სასამართლოს მხრიდან არ ხდებოდა იმის გამორკვევა, თუ კონკრეტულად რაში გამოიხატა დაკავებულის მხრიდან პოლიციის მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა.

▶ პოლიციის თანამშრომლების მიერ შედგენილი და სასამართლოზე წარმოდგენილი სამართალდარღვევის ოქმები აბსოლუტურად იდენტური იყო და განსხვავდებოდა მხოლოდ დაკავებული პირების საიდენტიფიკაციო მონაცემების ნაწილში.

▶ რიგ შემთხვევაში დაფიქსირდა არათანაბარი მოპყრობა დაკავებულ პირებთან მიმართებაში: კერძოდ, თავდაპირველად დაკავებული პირების მიმართ, რომლებიც აღიარებდნენ სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტს, სახდელის სახედ გამოიყენებოდა პატიმრობა, ხოლო მოგვიანებით – იდენტური გარემოებების მქონე საქმეებში სანქციად იყენებდნენ ჯარიმას.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ რამდენიმე დაკავებულმა პირმა უარი განაცხადა ადვოკატის დახმარებაზე, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთ მათგანს აღნიშნებოდა გარეგნული დაზიანებები. მიგვაჩნია, რომ ეს ფაქტი აჩენს გარკვეულ კითხვის ნიშნებს და ეჭვს, რომ დაკავებულებზე ხორციელდებოდა ზეწოლა. ■

ბუჩქანაძე - ხელსაყრელი ბაჩაშოვა

მარკ მალენი

ამ დღეებში ნინო ბურჯანაძის და მისი გარემოცვის მიზანი ძალიან სპეციფიკური იყო. მათ სურდათ შეექმნათ სიტუაცია, რომლის ამსახველი ფოტო და ვიდეოკადრები საქართველოს წარმოაჩენდა ეგვიპტესა და ტუნისში დაწყებული დემოკრატიული ტალღის გაგრძელებად. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში შექმნილ სიტუაციას არაფერი აქვს საერთო იმასთან, რასაც დღეს „არაბულ გაზაფხულს“ უწოდებენ, ბურჯანაძემ თავის მიზანს მაინც მიაღწია. ბევრი ადამიანი მირეკავს და მეკითხება, თუ რამდენად უსაფრთხოდ გრძნობს ჩემი ოჯახი საქართველოში თავს. მათ არ იციან დეტალები, ისინი მხოლოდ ფოტოებს ხედავენ და მათთვის ეს საკმარისია, რათა თბილისი კატასტროფის ადგილად აღიქვან.

ბურჯანაძე და რამდენიმე სხვა პოლიტიკური ჯგუფი ოპოზიციაში არ იმყოფება და მათ ოპოზიციას არ უნდა უწოდებდნენ. „ოპოზიციაში ყოფნა“ ნიშნავს, არ ეთანხმებოდე ხელისუფლებას. ანტიდემოკრატიულ ძალებს საქართველოში სურთ ხელისუფლების შეცვლა და სხვა არაფერი აინტერესებთ; არ აინტერესებთ სახელმწიფო პოლიტიკა, ხალხი, თავიანთი მიმდევრები ან ქვეყნის დამოუკიდებლობა. მათი მიდგომა ძალიან ჰგავს კრემლის მიდგომას. კრემლმა იცის, რომ საქართველოს პოლიტიკაზე პირდაპირი გავლენა არ აქვს და ამიტომ მისი მიზანი საქართველოში არასტაბილურობის გამოწვევაა. კრემლს ასევე შეუძლია საერთაშორისო აზრზე გავლენის მოხდენა ისეთი პროცესების ხელშეწყობით, რომლებიც გასულ კვირას გავრცელებული ფოტოებისა და ვიდეოების მსგავს მასა-

ფოტო: მარია კოჩიაშვილი

ლებს შექმნის. საერთაშორისო საზოგადოება საქართველოს შიდა პოლიტიკის დეტალებით ნაკლებად არის დაინტერესებული, ისინი ხედავენ მხოლოდ დრამატული მოვლენების ამსახველ ფოტოებს იემენში, საქართველოსა და ლიბიაში და წარმოდგენებს მათზე დაყრდნობით იქმნიან.

საქართველოს სიტუაცია, რა თქმა უნდა, ძალიან განსხვავებულია. ბურჯანაძეს ჰქონდა და აქვს მინიმალური სახალხო მხარდაჭერა, მაგრამ მისთვის ეს მთავარი სულაც არ არის. ის გამუდმებით ჩანს მედიაში, მათ შორის მთავრობის მიერ მართულ არხებზე. საქართველოს მთავრობა სულ იმას ჩივის, რომ ოპოზიცია სულ ტელევიზიაში ჩანს და ამ თემაზე პრეტენზიებს არ უნდა გამოთქვამდნენო. ჯგუფი, რომელიც ხალხისგან დამალულია, დემოკრატიული ოპოზიციაა. დემოკრატიული ოპოზიცია აკრიტიკებს მთავრობის პოლიტიკას, დეტალურად საუბრობს ხელისუფლების მიერ დაშვებულ შეცდომებზე, იმ კანონებზე, რომელთაც ხელისუფლება არღვევს და სახელისუფლებო კორუფციაზე. ეს თემები მთავრობისთვის მტკივნეულია და ამიტომ მათ ურჩევნიათ, რომ ტრიბუნა იმ არაპოპულარულ ოპოზიციურ ჯგუფებს დაუთმონ, ვინც მთავრობის დამხობას და ძალადობას ქადაგებს. მედიაში არადემოკრატიული ძალების გაშუქებით, ხელისუფლება რამდენიმე მიზანს აღწევს: ყველა თავის ოპონენტს ერთ ფერში ხატავს, საქართველო ჩნდება, როგორც თავისუფალი მედიის ქვეყანა, რომელშიც ხელისუფლების მონინალმდეგეებსაც ეძლევათ გამოხატვის საშუალება და მთავრობის რეალური კრიტიკა იფარება.

ბურჯანაძეს საზღვარგარეთ კარგად იცნობენ. მას საქართველოში დიდი გავლენა არასდროს ჰქონია, მაგრამ იგი მნიშვნელოვან პოზიციებს იკავებდა. ორჯერ ის მოქმედი პრეზიდენტი იყო და ორჯერ – პარლამენტის თავმჯდომარე. პარლამენტის თავმჯდომარედ ყოფნის პერიოდში, 2004-2008 წლებში, მთავრობას მასთან დადებული ჰქონდა გარიგება, რომელიც ორივე მხარისთვის მომგებიანი იყო. მთავრობას შეეძლო პარლამენტში დაემტკიცებინა

თითქმის ყველა კანონი, რომელსაც მოისურვებდა და ბურჯანაძე ამ საქმეებში არ უნდა ჩარეულიყო (გარდა ნაკლებად მნიშვნელოვანი შემთხვევებისა). სანაცვლოდ, იგი ხდებოდა გამორჩეული ფიგურა, აწყობდა ვიზიტებს საზღვარგარეთ, სადაც ხდებოდა საერთაშორისო საზოგადოების მნიშვნელოვან წარმომადგენლებს და იყენებდა თავის ინგლისურს. ამასობაში, პარლამენტი იქცა უბრალო ფორმალობად – მცირე ადმინისტრაციულ დაბრკოლებად, რო-

■ თუ ამ მიტინგების მოტივაცია მთავრობის გამონწვევაა, მაშინ მთავრობისგან საუკეთესო პასუხი თავის შეკავება გამოდის. ამ შემთხვევაში კი, ალღუმი არ ჩატარდებოდა. იყო ალღუმი ასეთი მნიშვნელოვანი? ვინმე ლაპარაკობდა მასზე? მსოფლიოში ამისთვის ნამდვილად არავის მიუქცევია ყურადღება, მაგრამ არც საქართველოში გამიგია, რომ ვინმეს მასზე რამე ეთქვას.

მელსაც ყველა სამთავრობო კანონპროექტი ადვილად სცდებოდა და იღებდა კანონის ძალას.

ზოგიერთის აზრით, ახლა ბურჯანაძე დისკრედიტირებულია და საფრთხეს აღარ წარმოადგენს, მაგრამ ეს ძალიან ზერეულე წარმოდგენაა. ბურჯანაძეს არანაირი ნდობა არ ჰქონდა არც აქციებამდე და არც ახლა აქვს. იგი დგამდა ეფექტურ რიტუალს, რომელიც მოიცავდა დემონსტრაციის მოწყობას, მთავრობის გამოწვევას, და მომხდარის ამსახველი ფოტოების გავრცელებას. შეიძლება, მომავალში ეს რიტუალი სხვამ ჩაატაროს, მაგრამ ამას მნიშვნელობა არ აქვს. მიზანი ხალხის მობილიზება ან პოპულარობის მიღწევა არ არის, მიზანი ისეთი ფოტოების

გავრცელებაა, რომელსაც ფეისბუქზე დავოსტავთ და რომელიც საერთაშორისო ახალ ამბებში მოხვდება.

თუ ამ მიტინგების მოტივაცია მთავრობის გამონწვევაა, მაშინ მთავრობისგან საუკეთესო პასუხი თავის შეკავება გამოდის. ამ შემთხვევაში კი, ალღუმი არ ჩატარდებოდა. იყო ალღუმი ასეთი მნიშვნელოვანი? ვინმე ლაპარაკობდა მასზე? მსოფლიოში ამისთვის ნამდვილად არავის მიუქცევია ყურადღება, მაგრამ არც საქართველოში გამიგია, რომ ვინმეს მასზე რამე ეთქვას. მე ვნახე ეს ალღუმი და ჩემთვის ის იყო არა ძალის, არამედ სიჯიუტის დემონსტრირება. შთამბეჭდავი იქნებოდა, თუ ხელისუფლება ალღუმს გააუქმებდა, დამოუკიდებლობის დღეს სხვაგან აღნიშნავდა და იტყოდა, რომ მომიტინგეებს, ზიანის მიყენების გარეშე, ვერ აიძულებდა დაშლას და ალღუმის გაუქმებით ამ უხერხულობას აირიდებდა თავიდან.

საქართველოს სჭირდება, რომ პოლიტიკურმა დისკუსიებმა პარლამენტში გადაინაცვლოს. ახლა არავის ანაღვლებს, თუ რა ხდება პარლამენტში... და პრინციპში, რატომ უნდა ინაღვლონ? ჩვენდა სახარბიელოდ, წელიწადნახევარში საპარლამენტო არჩევნებია. თუ მთავრობას სურს, რომ დისკუსიებმა იქ გადაინაცვლოს, მაშინ ოპოზიცია პარლამენტში უნდა შეუშვას. ახლანდელი საარჩევნო კანონით, თუ მოსახლეობის ორი მესამედი მმართველი პარტიის სანინალმდეგოდ მისცემს ხმას, ის მაინც შეძლებს საპარლამენტო ადგილების ორი მესამედის აღებას. საქართველოსთვის არ არსებობს იმაზე უფრო მნიშვნელოვანი ეროვნული უსაფრთხოების საკითხი, ვიდრე საარჩევნო კანონის შესახებ ოპოზიციური „რვიანის“ დისკუსიებია. საქართველოს ეძლევა რეალური შანსი, რომ პარლამენტში დემოკრატიული ოპოზიცია შევიდეს და ამ ოპოზიციამ გარკვეული გავლენა მოიპოვოს.

იქამდე კი, ანტიდემოკრატიული ძალები იხმაურებენ, პოლიტიკურ დიალოგს დააბინძურებენ და რეალურ თემებზე დისკუსიების გამართვას ხელს შეუშლიან. და არსებობენ ადამიანები, ვისთვისაც ეს ყველაფერი ხელსაყრელია. **■**

ბაზვეთილი საქართველოს ხელისუფლებებისთვის, ოპოზიციისთვის და ახალი ხელისუფლებისთვის

გიორგი ცხადაია

თავდაპირველად აღვნიშნავ, თუ რას ნიშნავს ჩვენთვის ამერიკის მხარდაჭერა. დღეს ეს არის აუცილებელი პირობა ქვეყნის უსაფრთხოებისა და განვითარებისთვის, ეს არის ჩვენი შანსი, შევინარჩუნოთ სუვერენიტეტი, განვავითაროთ დემოკრატია და უზრუნველვყოთ ეკონომიკური წინსვლა.

ამის საპირისპიროდ, რუსეთის გავლენის სფეროში მოქცევა ნიშნავს ქვეყნის უფლებო კოლონიად ქცევას, უცხო ძალების მიერ საქართველოს რესურსების ბოროტად გამოყენებას და კლანური სისტემის გამტკიცებას.

ზემოთქმული არ ნიშნავს, რომ დღევანდელი სიტუაცია იდეალურია. ჩვენი მთავრობა ნახევრად ავტორიტარული და კლანურია, რომელიც არჩევნებზე ადმინისტრაციული რესურსების ბოროტად გა-

მოყენებით რჩება ხელისუფლებაში, ხელს უშლის ბიზნესის თავისუფლებას და დამოუკიდებელი ოპოზიციის, მედიისა და სა-მოქალაქო საზოგადოების განვითარებას.

სწორედ ამიტომ, ჩვენთვის ამერიკის მხარდაჭერას ალტერნატივა არ აქვს. 2003-2004 წლებში ჩვენ მივიღეთ გადაწყვეტილება, აგველო პროდასავლური კურსი და საბოლოოდ, გავწვერიანებულიყავით ნატოსა და ევროკავშირში. თუ პროდასავლურ გზას ბოლომდე გავყვებით, მხოლოდ მაშინ მოგვეცემა რეალური შანსი, რომ ჩამოვყალიბოთ დემოკრატიული და განვითარებული სახელმწიფო. თუ დღეს ამ შანსზე უარს ვიტყვით, მაშინ სამუდამოდ ჩავრჩებით კლანურობის, კორუფციისა და ძალადობის ქაობში. გარემოებებისადმი დამორჩილება და პროდასავლური კურსიდან გადახვევა გა-

მოიწვევს თავისუფლებისა და დემოკრატიის მიღწევის იმედზე უარის თქმას და მძიმე პოლიტიკურ სტაგნაციას.

აქედან გამომდინარე, აუცილებელია, რომ ხელისუფლების ავტორიტარულ მიდრეკილებებთან ბრძოლა მოხდეს მხოლოდ და მხოლოდ პროდასავლური და პროამერიკული კურსის ჩარჩოში.

ასეთი თანმიმდევრული და მშვიდობიანი პოლიტიკის გატარებას კი ხელს უშლის ოპოზიციის ერთი ნაწილის უპასუხისმგებლო ქმედებები, რომელიც არათუ ასუსტებს, არამედ აძლიერებს სააკაშვილის რეჟიმს და თამაშობს ძალზე საშიშ ანტიამერიკულ და ზოგ შემთხვევაში, პრორუსულ სენტამენტებზე.

ასეთ სიტუაციაში, საქართველოში ამერიკის საელჩოს პოზიცია უაღრესად ფრთხილი და განონანსორებელი უნდა იყოს.

ხელისუფლება ყოველთვის ეცდება, ამერიკის მთავრობის პოზიცია თავისი მართლსაწინააღმდეგო საქმეების გასამართლებლად გამოიყენოს (როგორც 26 მაისს, მიტინგის დარბევისას მოიქცა). შედეგად კი, ოპოზიციის დესტრუქციული ნაწილი ქვეყნის ყველა პრობლემას ამერიკას დააბრალებს და მოსახლეობაში რუსეთის მიმართ სიმპატიის გაზრდას შეეცდება.

აშშ-ის ელჩის, ჯონ ბასის განცხადება, რომელიც მან 25 მაისს, მიტინგების დარბევამდე გააკეთა, სწორედ ამის მაგალითი იყო.

„შეშფოთებული ვარ ცნობებით, რომ მომიტინგეებს შორის არიან გარკვეული ელემენტები, რომლებიც ძალადობის გავივებით უფრო მეტად არიან დაინტერესებული, ვიდრე მშვიდობიანი პროტესტის გამართვით. მე ვფიქრობ, რომ ეს მიდგომა აუფასურებს მათ მესიჯს და ამცირებს მათ სანდოობას. და საბოლოოდ, ეს პოზიცია არ ემსახურება იმ ცვლილებების მოტანას, რომელსაც ისინი ქადაგებენ“, – თქვა აშშ-ის ელჩმა.

ხელისუფლებამ აღნიშნული განცხადება აქციის დაშლისას ძალის გადამეტების გასამართლებლად გამოიყენა: ხელისუფლების ლოგიკით, თუ მომიტინგეებს შორის მოძალადეები იყვნენ, მაშინ მათი სათანადოდ დასჯა იყო საჭირო. რა თქმა უნდა, ამერიკის ელჩი არ გულისხმობდა მიტინგის იმ ფორმებით დარბევას, რაც 26 მაისს ვიხილეთ.

„მე შეშფოთებული ვარ იმ ცნობებით, რომ მიტინგის დარბევის დროს ადგილი ჰქონდა სამართალდამცავების მხრიდან ძალის გადამეტებას. ჩემი აზრით, მნიშვნელოვანია, რომ ხელისუფლებამ ეს ბრალდებები სათანადოდ გამოიძიოს... ამავე დროს, ჩემთვის გუშინ სრულიად ნათელი იყო, რომ მომიტინგეებს შორის იყვნენ ისეთი ადამიანები, რომლებიც არ იყვნენ დაინტერესებული მშვიდობიანი პროტესტით,“ – განაცხადა აშშ-ის ელჩმა უკვე 26 მაისს.

თუმცა ხელისუფლებისთვის მთავარი ჯონ ბასის 25 მაისის განცხადება იყო. ეს განცხადება მთავრობამ შექმნილი სიტუაციიდან თავის დაქრენაში დაიხმარა და ხელიდან არ გაუშვა შანსი, რომ ოპო-

ზიცია ბოლომდე გაეტეხა. ოპოზიციის მომიტინგე ნაწილისთვის ამ დროს ერთადერთი იმის ცდუნებაა რჩება, რომ ყველაფერი ამერიკას გადააბრალონ და ანტიამერიკული რიტორიკა გააძლიერონ. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ ოპოზიციონერი პოლიტიკოსების ნაწილი დარბევამდეც ანტიამერიკული განწყობით იდგა მიტინგზე.

დღევანდელი უხერხული სიტუაციი-

■ ხელისუფლება ყოველთვის ეცდება, ამერიკის მთავრობის პოზიცია თავისი მართლსაწინააღმდეგო საქმეების გასამართლებლად გამოიყენოს. შედეგად კი, ოპოზიციის დესტრუქციული ნაწილი ქვეყნის ყველა პრობლემას ამერიკას დააბრალებს და მოსახლეობაში რუსეთის მიმართ სიმპატიის გაზრდას შეეცდება.

დან ქვეყნის და ამერიკა-საქართველოს ურთიერთობების გამოყვანას მხოლოდ ოპოზიციის ჯანსაღი ნაწილი შეძლებს – ის ძალები, რომლებიც მშვიდობიან პოლიტიკურ ცვლილებებს უჭერენ მხარს. ამ შემთხვევაში, მათთვის ერთადერთი გამოსავალია, დაიკავონ ის ნიშა, რომელიც დღემდე ცარიელია: პროდასავლური, „ანტი-სახელისუფლებო“, დემოკრატიული სახალხო პოზიცია.

საკაპუილის ხელისუფლების კრიტიკას ჯანსაღი ოპოზიცია დასავლური კურსიდან გადახვევის გარეშე შეძლებს. ამგვარი ოპოზიცია მიიზიდავს ახალგაზრდებსაც – მოსახლეობის იმ ჯგუფს, რომელიც ბოლო სამი-ოთხი წელია, ქართული პოლიტიკიდან სრულიად გაუჩინარდა.

ბურჯანაძე/ბინაძის ხელისუფლებასთან დაპირისპირებას უმთავრესად ელიტური

ხასიათი ჰქონდა. ეს იყო ერთი (ყოფილი) ელიტის დაპირისპირება დღევანდელ (სახელისუფლებო) ელიტასთან. ოპოზიციის ამ ჯგუფმა მასების მობილიზაცია ვერ შეძლო და უკანასკნელ ბრძოლაშიც დამარცხდა. იმავე ბრძოლაში წაგებული დარჩნენ სხვა ოპოზიციური ძალებიც, რომლებიც კლანური პრინციპებით მოქმედებდნენ და ზოგჯერ ხელისუფლებასთან გარიგებაზე წასვლაზეც არ ამბობდნენ უარს.

ეს შემთხვევა გაკვეთილი უნდა იყოს ყველასთვის, ვისაც ქართულ პოლიტიკაში წარმატების მიღწევა სურს.

ქართულმა ოპოზიციამ უნდა იცოდეს, რომ საქართველოში რეალური ცვლილებების მიღწევა მხოლოდ პროგრესული და სახალხო პოლიტიკით, მშვიდობიანი გზებით შეიძლება.

ხელისუფლებისთვის კი ნათელი უნდა გახდეს, რომ მისი თვითნებური და გადამეტებული ქმედებები საფრთხეს უქმნის მისსავე დემოკრატიულ პროამერიკულ კურსს.

თუ მხარეები ერთმანეთის პოზიციებს და ინტერესებს გაიაზრებენ, სავესებით შესაძლებელია, რომ ყველასთვის მომგებიან ვარიანტზე შეთანხმდნენ: პროდასავლური, დემოკრატიული საქართველოს განვითარებაზე.

რა თქმა უნდა, ოპოზიციის ჯანსაღი ნაწილისთვის ამის მიღწევა იოლი არ იქნება, თუმცა თეორიულად ეს ისევე შესაძლებელია, როგორც 2003 წელს იყო „ვარდების რევოლუცია“. ნებისმიერი კლანური და ავტორიტარიზმისკენ მიდრეკილი სახელმწიფო ეფუძნება ძალზე მყიფე პოლიტიკურ და ეკონომიკურ საფუძვლებს, რომელიც, თანმიმდევრული ზენოლის შემთხვევაში, ადვილად იშლება.

სწორედ ახლა, ამერიკის მთავრობამ უნდა განაგრძოს საქართველოში დემოკრატიული პროცესების წახალისება. ამერიკის საელჩო უნდა ეცადოს, საქართველოს ხელისუფლებას არ მისცეს საშუალება, რომ ამერიკული მხარდაჭერა ბოროტად გამოიყენოს, ოპოზიციის ერთ ნაწილს კი – იმის საბაბი, რომ ანტიამერიკული რიტორიკა ააგოროს და სიტუაცია კიდევ უფრო გაამწვავოს. **■**

ბანზიას დამახინჯებული ხეივანი

ნინო დანელია, მედიამკვლევარი

მაშინ, როცა რუსთაველზე შეკრების დაშლა დაიწყო და საქართველო კიდევ ერთხელ მოექცა მსოფლიოს მედიის ყურადღების ცენტრში, „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ მხატვრულ ფილმს აჩვენებდა, „რუსთავი 2“ – ინტელექტუალურ თამაშს „რა, სად, როდის“, ხოლო „იმედზე“ პოკერს თამაშობდნენ.

ნაციონალურმა მაუწყებლებმა მაცურებელი იმ წუთებში ინფორმაციის გარეშე დატოვეს. „რუსთავი 2“-მა მოგვიანებით დაიწყო მოვლენების გაშუქება, „საზოგადოებრივ მაუწყებელს“ კი მხოლოდ საათნახვერის შემდეგ გაახსენდა მისი უპირველესი მოვალეობა – მიუკერძოებლად და დროულად მიანოდოს მაცურებელს ობიექტური ინფორმაცია.

„სახალხო კრების“ (დავამატებდი ეპითეტებს „უპასუხისმგებლო“, „რუსეთიდან მართული“, „მარგინალური“, „რადიკალური“ და ა.შ.) აქციების გაშუქებას ტელეკომპანიების საინფორმაციო გამოშვებებში სისტემურად არ დავკვირვებოვარ, ამიტომ წერილი სრულიად არააკადემიურია. თუმცა ის, რაც ვნახე, გარკვეულ ტენდენციებზე საუბრის საშუალებას ნამდვილად იძლევა.

21 მაისს საღამოს მთავარ საინფორმაციო გამოშვებებს ყველა ტელეკომპანია სახალხო კრების აქციით იწყებს. „კურიერი“ და „ქრონიკა“ მიტინგის ლიდერთა რუსულ კავშირზე, მათ შეუსრულებელ დაპირებებსა და აქციის არამშვიდობიან ხასიათზე აკეთებს. არაფერია მათთვის და შესაბამისად, მათი მაცურებლისთვის ცნობილი მომიტინგეთათვის რაიონიდან თბილისში ჩამოსვლისას შექმნილ პრობლემებზე.

ამაზე არც „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ საუბრობს, თუმცა შაბათს, რვა საათზე, მისი საინფორმაციო გამოშვების პირველი სიუჟეტი სრულად აღწერს იმ დღის განვითარებულ მოვლენებს, რამდენჯერმე პირდაპირ ეთერში რთავს აქციის მთავარ ორგანიზატორს ნინო ბურჯანაძეს და „მეორე არხი“ მთელ აქციას პირდაპირ ეთერში გადასცემს. „კავკასია“ მის ხელთ არსებული მწირი რესურსებით ინარჩუნებს მიუკერძოებ-

მედია, ქართველ მაყურებელს რუსთაველზე, 12 საათზე მიმდინარე მოვლენის შესახებ მხოლოდ ოფიციალური ქრონიკა ეცოდინებოდა. მხოლოდ ამ მედიასაშუალებებმა თქვეს და აჩვენეს, როგორ იზენენ ხელებშეკრული ადამიანები რუსთაველის პროსპექტზე და მათ თავზე ადგენენ პოლიციელები, როგორ ურტყამდა რამდენიმე პოლიციელი ერთ უიარალო ახალგაზრდას, როგორ მიჰყავდათ დაშავებულები საავადმყოფოში

ტრიბუნები. მაშინ, როცა იქვე, ორიოდ მეტრში რამდენიმე სპეცრაზმელი უიარალო ადამიანს, პატარა ბავშვს, მოხუც მამაკაცს უმოწყალოდ სცემდა.

დღის განმავლობაში უკვე აღარ გადამირთავს „რუსთავი 2-სა“ და „იმედზე“. გულდანწყვეტილი ვუყურებდი, როგორ გაჩნდა „მავსტროზე“ საქართველოში აკერედიტებული დიპლომატიური კორპუსის სანინაღმდეგო კონტექსტი, ხოლო „საზოგადოებრივი მაუწყებელ-

■ მაშინ, როცა რუსთაველზე შეკრების დაშლა დაიწყო და საქართველო კიდევ ერთხელ მოექცა მსოფლიოს მედიის ყურადღების ცენტრში, „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ მხატვრულ ფილმს აჩვენებდა, „რუსთავი 2“ – ინტელექტუალურ თამაშს „რა, სად, როდის“, ხოლო „იმედზე“ პოკერს თამაშობდნენ.

ბლობას, ხოლო „მავსტრო“ ცდილობს მიტინგის მხარდაჭერას და საზოგადოების მობილიზებას — მისი მთელი საინფორმაციო გამოშვება ამ თემას ეძღვნება, ერთ გამოშვებაში რამდენჯერმე მეორდება ერთი და იგივე კადრები და სიუჟეტები, რომელთა რიტორიკა ხელს უწყობს დაძაბულობის ესკალაციას.

კვირას და მომდევნო დღეებში „მავსტრო“ უარს ამბობს მოვლენის პროპაგანდაზე და ცდილობს, საზოგადოებას მეტი ექსპერტული მოსაზრება შესთავაზოს. ამავე დროს, ახერხებს იმ რამდენიმე პოლიციელის იდენტიფიცირებას, რომელიც სამოქალაქო ტანსაცმელში მივიდა მიტინგზე და დაპირისპირების პროვოცირება მოახდინა. კვირასვე, საზოგადოებრივი მაუწყებლის ტოკ-შოუში „აქცენტები“ არაფერია ნათქვამი აღნიშნულ დაპირისპირებაზე, ხელკეტებით ჩხუბში მონაწილე პირთა ვინაობაზე და ნაჩვენებია მხოლოდ ბურჯანაძე-გაჩეჩილაძის წარსული დაპირისპირების მიმოხილვა.

რიტორიკა უცვლელი რჩება სატელევიზიო არხებზე 26 მაისამდე, როცა მიტინგი ძალის გამოყენებით დაშალა პოლიციამ. სწორედ ამ დღეს გამოჩნდა ყველაზე ნათლად საინფორმაციო არხების პოლიტიკა. რომ არ ყოფილიყო ტელეკომპანია „მავსტრო“ და ინტერნეტ

და ა.შ. განსხვავებები ნაციონალურ და ლოკალურ არხებსა და ინტერნეტ მედიას შორის დიდი იყო. „კურიერში“ აჩვენებდნენ, რომ მომიტინგეებს ხელში აგურები და ბოთლები (ე.წ. მოლოტოვის კოქტილები) ეჭირათ. აჩვენებდნენ, როგორ ემზადებოდნენ დროშის ტარებით შეიარაღებული მომიტინგეები სპეცრაზმის დასახვედრად, როგორ ისროლა რამდენიმე ადამიანი ბოთლი, სავარაუდოდ, მოლოტოვის კოქტილი სპეცრაზმის მიმართულებით. ასევე, როგორ იბოვა პოლიციელმა ამგვარი ბოთლების გროვა და უვნებლყო ისინი. „მავსტროს“ მოლოტოვის კოქტილების და აგურების კადრები არ ჰქონია.

„საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ კი საერთოდ დუმდა საათნახევრის განმავლობაში. ეთერში გასვლისას კი გულმოდგინე სიზუსტით აჩვენა, როგორ ალაგებს დასუფთავების სამსახური პარლამენტის მიმდებარე ტერიტორიას და მთელი აქცენტი გადაიტანა იმაზე, თუ როგორ ჰქონდა მთავრობას ამ არასანქცირებული მიტინგის დაშლის ყველა სამართლებრივი საფუძველი. არცერთი ინფორმაცია დაშავებულებზე, დაკავებულებზე, დაკარგულებზე. „კურიერის“ ჟურნალისტი კი პარლამენტთან დანაწილებით ყვებოდა, როგორ დაზიანდა ალუმინისთვის მომზადებული

ზე“ ტოკ-შოუ „დილოგში“ ისევ ირჩეოდა ნინო ბურჯანაძის რუსეთთან კავშირები, ისევ ისმოდა სრული თანხვედრა სახელისუფლო რიტორიკასთან და კითხვაც კი არ გაჩენილა, მიტინგზე დაშავებულ-დაკავებული ადამიანების, ზოგადად, ადამიანის და კონკრეტულად, ჟურნალისტების უფლებების დარღვევის, ხელისუფლების მიერ გამოყენებული ტაქტიკის სისწორის, სპეცრაზმელთა პასუხისმგებლობისა და პროფესიონალიზმის შესახებ. ხელისუფლების არცერთი ქმედების შესახებ სკეფსისი არ გამოითქმის. თუმცა, იმავე გადაცემაში სრულიად უსაფუძვლოდ გაჩნდა ეჭვი ამერიკის შეერთებული შტატების საქართველოს შესახებ ანგარიშის სანდოობის შესახებ.

აკონტროლე ხელისუფლება და გახადე ანგარიშვალდებული საზოგადოების წინაშე, იყავი ლოიალური შენი საზოგადოების და არა ხელისუფლების მიმართ, მიუკერძოებლად და დროულად მიაწოდე საზოგადოებას ობიექტური და ყოველმხრივი ინფორმაცია — რამდენიმე უმთავრესი პრინციპი, რომელიც ნაციონალურმა არხებმა სამთავრობო დისკურსით ჩაანაცვლეს, მაყურებელს მოვლენების მხოლოდ მათთვის სასურველი ფრაგმენტები მიაწოდეს და ასე, განზრახ, დაამახინჯეს რეალობა. **■**

მუდმივი მსხვერპლშენიხვა და "მეხსიერების ადგილები"

დავით ბუხრიკიძე

ფოტო: მარია ორიავიძე

უკვე მერამდენედ, საქართველოს უახლეს ისტორიაში, მსხვერპლშენიერვის რიტუალი ისევ პარლამენტის შენობის წინ გათამაშდა. 26 მაისის შემდეგ ჩემმა მეგობარმა სოციალურ ქსელში დაწერა, რომ „სძულს ეს შენობაც და ეს ადგილიც, რადგან ერ-

თიც და მეორეც დაღვრილი სისხლისა და ძალადობის გამეორების შესხენება“... და არასოდეს გაუჩნდება სურვილი, იქ რამე იზეიმოს. მიუხედავად იმისა, რომ გამეორება, წესით, მეხსიერებას უნდა ავარჯიშებდეს და აზროვნებას აუმჯობესებდეს, პი-

რიქით ხდება: უცნაური თუ ჯიუტი გულუბრყვილობით ვიმეორებთ პარლამენტის წინ თავისუფლებისა და დემოკრატიის სახელით გამოგონილი მსხვერპლშენიერვის რიტუალს.

„საბჭოთა“ მეხსიერების მქონეთ პირველი რიტუალი, უფრო ზუსტად,

UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

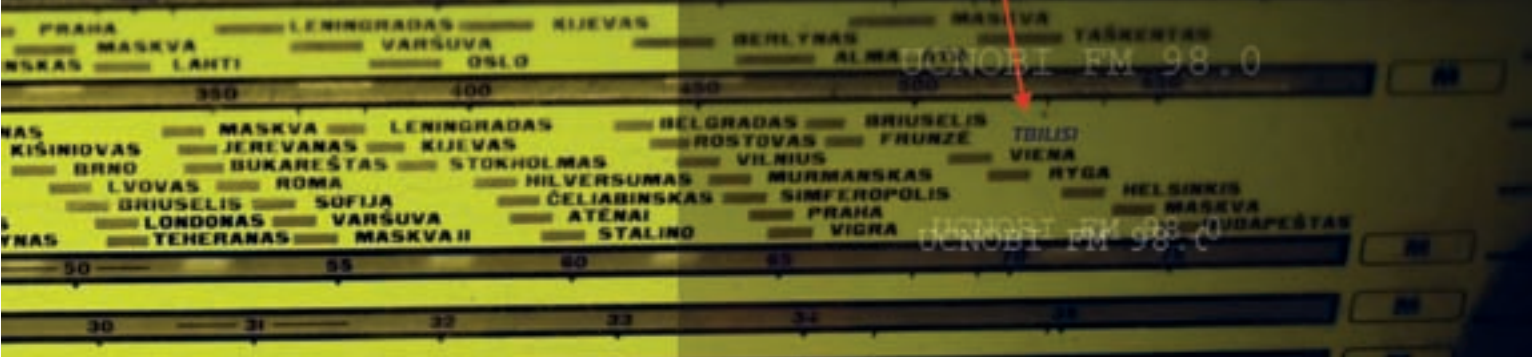
UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

UCNOBI FM 98.0

მისი მოთელვა, ჯერ კიდევ 1978 წელს ახსოვთ. მაშინ უნივერსიტეტის ახალგაზრდობამ ქართული ენის კონსტიტუციური უფლება, საბედნიეროდ, ძალადობის გარეშე დაიცვა... სამაგიეროდ, 1989 წლის 9 აპრილის გამთენიისას სისხლი საბჭოთა ჯარმა დაღვარა, რომელმაც ნიჩბებით სასტიკად დარბია მთავრობის სახლის წინ მოშიმშილეთა აქცია; ხოლო ეროვნული მოძრაობის ლიდერებმა ხალხი, ფაქტობრივად, ტანკებს შეატოვეს... არადა, ამ აქციის მშვიდობიანად დასრულება, დათმენა და შემდგომი მოვლენების ფხიზელი გაანალიზება შესაძლებელი იყო.

შემდგომი რიტუალი, უკვე საბჭოთა ეპოქის მახინჯი ქანდაკებების გარეშე, 2007 წლის 7 ნოემბერს გამეორდა: კრიზისში მყოფმა „ვარდების“ ხელი-სუფლებამ ირაციონალური სისასტიკით დაარბია მოშიმშილეებიც და მომიტინგეებიც, რისი აუცილებლობაც სრულებით არ ყოფილა. კიდევ უფრო სასტიკი სცენარი რამდენიმე დღის წინ, 26 მაისს, გამთენიისას გამეორდა, რასაც სამწუხაროდ, მსხვერპლი ისევ მოჰყვა. ისეთი შთაბეჭდილება იქმნება, თითქოს მრავალჯერ განმეორებული, სასტიკი და დამცინავი თეატრალურობით გათამაშებული ეს რიტუალები უსასრულოა.

უპასუხიმგებლო მსხვერპლშენიშვის ახალი რიტუალი გაკოტრებულმა პოლიტიკოსმა ბურჯანაძემ და კომპანიამ ძალიან გაცვეთილი და ნაცნობი სცენარით წამოიწყო. თუმცა ორგანიზატორთა მიერ მონყობილი პროვოკაციების სურვილი იმდენად მაღალი იყო, ხოლო თავმოყრილი ხალხის მრისხანება – საშიში, რომ სისხლისღვრა ბედისწერასავით ფინალში გარდაუვლად ჩანდა. ეს იყო თან „დე ჟავიუ“ და თან პაროდია; როგორც წლების წინ, როცა მსხვერპლის აუცილებლობა ეროვნული დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის პარადიგმაში ჯდებოდა. უბრალოდ, ამჯერად „მსხვერპლისა“ და „ჯალათის“ როლში ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეები იყვნენ. უფრო მეტიც, ბურჯანაძე დიდი ხნის

განმავლობაში თავად წარმოადგენდა ხელისუფლებას. ყოველ შემთხვევაში, 7 ნოემბრის მოვლენების დროს.

ფრანგი ფილოსოფოსის პიერ ნორას ენით რომ ვთქვათ, პარლამენტის წინ მდებარე ტერიტორია ჩვენი ქვეყნისთვის ერთგვარი „მეხსიერების ადგილია“, სადაც ისტორია განუწყვეტილად მიმდინარეობს. რადგან ნორას თქმით, „მოვლენები და პროცესები ყოველთვის მიბმულია გარკვეულ ადგილთან და მოვლენებთან“. ამდენად ჩვენთვის პარლამენტის შენობის მიმდებარე სივრცე უფრო გამეორებულ, დასწავლილ, საბედისწერო წყევლას უფრო უკავშირდება, ვიდრე სააღლუმო ან სადღესასწაულო სივრცეს.

როგორც ჩანს, დამოუკიდებლობის ოცი წელი ჯერ კიდევ მცირე დროა ტოტალიტარული ყოფის ბნელი გვირაბიდან გამოსასვლელად. ვერც შეუცნობელი დემოკრატიის გაკვეთილები დავისწავლეთ. ჩვენ ნელა, მტანჯველი რეფლექსიებით, მაგრამ მაინც გამოვდივართ ამ მდგომარეობიდან, ამიტომ შეუძლებელია, იმ უდარდელად საშინელი დროის და რეპრესიების გამოცდილების კვალს არ ვატარებდეთ.

მთელი თაობები ისე გაიზარდნენ, რომ რეპრესიებისა და ძალადობის მექანიზმი ახსნილი არ იყო. ან თუ იყო, მხოლოდ სწორხაზობრივი მედია-პროპაგანდით და შელამაზებული „ოკუპაციის მუზეუმით“. არსებითი და რეალური კი ყოველთვის სადღაც რჩებოდა. ამიტომ ძალადობრივი ბუნება ჩვენს პოლიტიკურ სივრცეს მუდამ თან სდევდა, თავს დასტრიალებდა, მაგრამ ცხოვრებას რეალურად ვერ ცვლიდა. დაუსრულებელი „9 აპრილების“ და „7 ნოემბრების“ დრამა სწორედ საზოგადოების ინფანტილიზმსაც გულისხმობს და გულუბრყვილობასაც.

ცალკე საუბრის თემაა ზემოთ აღწერილი მსხვერპლშენიშვის გამართლება, ან მისი ახსნა ხელისუფლების ძალადობრივი ბუნებით. სხვათა შორის, ხელისუფლების უჭკუობით თავსდამტყდარი ტრაგედიები და სხვადასხვა

ოპოზიციური პარტიების მუდმივი თვითგვემა თუ თვითგანადგურება თან ავსებს და თან კვებავს ერთმანეთს. სპეკულაციებისათვის დრო და ადგილი ყოველთვის რჩება: რუსეთი არა მარტო კავკასიის გადაღმაა, არამედ აქვეა, ორმოც კილომეტრში; უპასუხისმგებლო პოლიტ.პარტიები უხვადაა, ამბიციური ლიდერების მადა – დაუცხრომელი.

ქვეყნის ნორმალური განვითარება საღი გონებით მოძებნილ პოლიტიკურ კონსენსუსს გულისხმობს, რაც ჩვენთვის ჯერ კიდევ მიუღწეველი პერსპექტივაა. ეს რალაცით ჰგავს „უძაფო დაზგებით ქარის ქსოვას“ (ტომას ელიოტის ლექსის ცნობილ მეტაფორას). ელიოტის „ჯერონიმი“ ძველ, დანგრეულ სახლში მცხოვრებ მოხუცზე მოგვითხრობს, რომელიც ერთსა და იმავე მოძრაობებს უსასრულოდ იმეორებს და ქარსა თუ წვიმას ამაოდ ელოდება.

ჩვენი პოლიტიკური ცხოვრებაც შეცდომებისა და მცდარი წარმოდგენების მუდმივი გამეორებაა. ხან უსინათლო მეჩონგურებით მთავრობის სახლის წინ, ხან ცრემლსადენი გაზით და ხანაც განვრთნილი სპეცრაზმის შეუნიღბავი სისასტიკით. მსხვერპლიც მუდამ ადგილზეა და ჯალათიც მზად არის. ისინი ერთმანეთის გარეშე ვერც იარსებებენ. ამიტომ დამცინავად სულაც არ ჟღერს, რომ თხა და მგელი ერთად ვერ მოძოვდა და 26 მაისს აღლუმის გადადება არ შეიძლებოდა...

ხომ შეიძლებოდა, „მეხსიერების ადგილის“ გეოგრაფია ერთხელ მაინც დაგვერღვია... მაგალითად, ხელისუფლებას დაეთმო და აღლუმი სადმე სხვაგან ჩაეტარებინა. ამით ხომ იმ უდანაშაულოდ დაღუპული მოქალაქეების სიცოცხლეს მაინც შევინარჩუნებდით. და ეს ბევრად დიდი მორალური გამარჯვება იქნებოდა ისედაც დისკრედიტირებული ნინო ბურჯანაძის ამბიციუბზე... რომელსაც სხვათა შორის, ჯერ კიდევ 2008 წელს ქვეყნის პრეზიდენტი „შეუპოვარ და რკინის ნინოს“ უწოდებდა.

თელავი, ყვარელი, ლაგოდეხი
გორი, ქარელი, საშუსრი
ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედია
ურეკი, ქობულეთი, ბათუმი
ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი

FM 105.5

FM 103.0

FM 104.5

FM 101.0

FM 101.9

WWW.LIBERALI.GE
